

Temyiz Kanun Yoluna Başvuruda Harç ve Gider Avansının Ödenmemesi veya Eksik Ödenmesinin Sonuçları ve Tamamlattırma Usulü^(*)

The Consequences of Fully or Partly Non-Payment of Court Fees and Litigation Costs During Application for the Court of Cassation in Civil Case and the Completion Procedure

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ERTANHAN^(**)

Öz:

Dava açılması ve çekişmesiz yargı işlerine başvurularda olduğu gibi, ilk derece mahkemelerince hüküm verildikten sonra kanun yollarına başvurulması Hukuk Muhakemeleri Kanununa ve temel olarak Harçlar Kanununa göre, yargı harçlarına tabidir. İlaveten istinaf ve temyiz kanun yolu incelemesi için yapılabilecek masraflar için gider avansı da ödenmesi zorunludur.

Temyiz kanun yolunda harçların bir kısmı başvuru dilekçesinin verilmesi sırasında peşin ödenmekte, bir kısmı da karar verilmesinden sonra ödenir. Ancak temyiz başvurusunda alınacak karar ve ilam harcının belirlenmesi hususunda tam açık bir düzenleme olmadığından uygulamanın nasıl yapılacağı Yargıtay içtihatlarıyla belirlenmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanununda harçların ve gider avansının temyiz başvurusu sırasında başvuran tarafından ödeneceği belirtilmiş ve ayrıca harç ve gider avansının ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde ne gibi işlem yapılacağı da düzenlenmiştir.

Buna göre ilgili tarafa kesin süre verilmekte, tamamlanmaması halinde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı bildirilir. Harç ve giderlerin ödenmemesi veya eksikliğinin tamamlanmaması halinde temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilmektedir. Bu hususta Harçlar Kanununda da genel anlamda bir hüküm bulunmakta ve söz konusu hükme göre harçlar ödenmedikçe davada başka safhaya geçilememekte, yani yargılama süreci devam ettirilememektedir.

Genel anlamda ifade etmek gerekirse, harçların ve gider avansının temyiz başvurusu sırasında ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, dava dosyası temyiz mahkemesine gönderilmez. Başvurucu eksiklikleri yapılan bildirimle rağmen tamamlamazsa temyiz başvurusu yapılmamış sayılır. Bu karara karşı kanun koyucu yeniden temyize gitme imkânı getirmiştir.

^(*) Hakem denetiminden geçmiştir.

Makale Gönderim Tarihi: 21.03.2025 - Makale Kabul Tarihi: 28.02.2026.

^(**) Antalya Bilim Üniversitesi, Antalya - Türkiye

E-posta: mesut.ertanhan@antalya.edu.tr

Orcid: 0000-0003-3665-7533

Anahtar Kelimeler:

Temyiz Başvurusunda Harç, Temyizde Gider Avansı, Temyiz Başvurusunda Eksik Harç, Temyize Başvuru, Temyiz Harç ve Giderleri, Temyiz Başvurunun Yapılmamış Sayılması.

Abstract:

Like bringing a lawsuit and commencing another legal action, after making decision by any first instance court, the application for appeal as a legal remedy is subject to pay court fees and litigation expenses under provisions of Turkish Fees Code and Civil Procedure Code.

Some of court fees have to be paid during the application for appeal, and some of them are to be paid after the judgment of the court. In addition, there are court fees to be paid during the judicial process depending on legal transactions made by the judge or parties, too.

The Code of Civil Procedure states that the fees and advance of expenses shall be paid by the applicant at the time of filing the appeal and also regulates what action will be taken in case of non-payment or incomplete payment of advance fees and expenses. Accordingly, the relevant party is given a definite time, and if it is not completed, it is reported that it will be deemed to have abandoned the appeal application.

If the fees and expenses are not paid or completed, it is decided that the appeal application is deemed not to have been made. In this regard, there is a general provision in the Law on Fees and according to this provision, unless the fees are paid, another stage cannot be started in the judicial process, that is, the case cannot be continued.

Generally speaking, if the fees and advance on expenses are not paid or are paid incompletely at the time of the appeal, the case file will not be sent to the court of appeal. The party applying for the appeal is given a definite time, and if it is not completed, the appeal application is deemed not to have been made.

Keywords:

Court Fees in the Application for Appeal, Advance on Cost for Appeal, Non-Payment Court Fees, The Application for Appeal, Fees and Expences for Appeal, The Appeal Application Deemed not to Have Been Made.

GİRİŞ

Yargı hizmetleri, birçok hizmetten farklı olarak bizzat devlet tarafından kişilere götürülmesi gereken asli bir hizmet türüdür. Kişileri hak ve alacaklarına kavuşturmak amacıyla devlet, mahkemeler ve icra ve iflas teşkilatı vasıtasıyla hizmet vermektedir. Bu hizmetler dolayısıyla yapılan giderlerin bir kısmı, bu hizmetten yararlanan gerçek ve tüzel kişilerden alınmaktadır.¹ Devletin mahkemeler

¹ “... yargı harçları devletin mahkemeler aracılığı ile yaptığı hizmete, ondan yararlananların katkısıdır...” Bkz. Yargıtay İBK, E.1983/5, K.1983/6, T.16.12.1983, turkhukuksitesi (Erişim Tarihi: 12.01.2025). Benzer tanımlamalar için bkz. Ramazan Arslan / Ejder Yılmaz / Sema

ve icra ve iflas teşkilatı aracılığı ile sunduğu faaliyet sebebiyle, bu faaliyetten yararlananlardan aldığı temel ücret harçlardır.²

Ancak mahkemeler ve icra ve iflas teşkilatı aracılığı ile sunulan yargılama ve takip faaliyetleri için alınan “harçlar” yanında, özellikle ilgili dava veya takip için bir takım giderler de yapılmaktadır. Söz konusu giderler kural olarak devlet tarafından karşılanmamaktadır. Öncelikle yapılacak giderin niteliğine bağlı olarak dava açan veya talepte bulunandan avans olarak alınmaktadır. Sonrasında ise davanın niteliğine bağlı olarak haksız çıkan tarafın sorumluluğuna hükmedilmektedir.

Yargılama giderleri kavramını, dar anlamda, “Bir davanın görülmesi ve sonuçlandırılarak karara bağlanması amacıyla yapılan tüm giderler ile ödenen harçlar ve kanuni vekâlet ücreti toplamı” şeklinde tanımlayabiliriz.³ Tanımlamada yer alan “bir davanın görülmesi ve sonuçlandırılarak karara bağlanması” açıklaması veya cümlesinden sadece “ilk derece mahkemelerindeki yargılama faaliyeti” anlaşılmamalıdır. Zira kanun yollarına başvuru ve kanun yollarında yer alan mahkemelerin faaliyetleri de bu tanım kapsamındadır.

Diğer yandan belirtmekte fayda vardır ki, kanun koyucu kanun yolları başvurusunda istinaf kanun yoluna ilişkin düzenlemeler getirmiş; temyiz başvurusu ve temyiz incelenmesinde genel olarak aynı esas ve kurallar uygulanacağından istinafa ilişkin hükümlere yollama yapmakla yetinmiştir. Bu kapsamda olmak üzere, 12.01.2011 Tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu⁴ (HMK)⁵ m.366’nın yaptığı atıf nedeniyle, istinafa ilişkin m.343 (istinaf dilekçesinin veril-

Taşpınar-Ayvaz / Emel Hanağası, Medeni Usul Hukuku, 10. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 665 vd.; Ejder Yılmaz, ‘Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti’, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2, Yıl: 1984, s. 200-224.

² “Devletin yargı organları vasıtasıyla sunmuş olduğu yargılama faaliyeti dolayısıyla, bu faaliyetten yararlananlardan, belirli meblağlarda ve oranlarda makbuz karşılığı tahsil etmiş olduğu paralar, “yargılama harçları” olarak adlandırılır (Süha Tanrıver, Medeni Usul Hukuku, Cilt: I, 6. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 1209). “Kurulan mahkemeler, istihdam edilen personel sayısı ve yerine getirilen hizmetin yoğunluğu dikkate alındığında, devletin, bu giderleri doğrudan hazineden karşılayarak altından kalkması oldukça zordur.” (Erdal Tercan / Cumhuriyet Rüzgaresen, ‘Harçlar Kanunu m.28/a ve m.32’nin Mahkeme Kararları ve Yeni Kanuni Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi’, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XIV, Sayı: 1-2, Yıl: 2010, s. 137-167, s. 138.

³ Mesut Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 33; ayrıca bkz. Hüsnü Aldemir, Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 33-34; Hasan Kaya, Yargılama Giderleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 17-18; Zekeriya YILMAZ, Hukuk Davalarında Yargılama Harç ve Giderleri ile Vekâlet Ücreti, Ankara, 2010, s. 24-25.

⁴ RG, 4.02.2025, 27836.

⁵ Bundan böyle makalede, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, kısaltılmış olarak “Kanun” ibaresi şeklinde ya da HMK kısaltması ile kullanılacaktır.

mesi), m.344 (istinaf başvurusunda harç ve giderlerin yatırılması), m.345 (başvuru süresi), m.346 (istinaf dilekçesinin reddi), m.347 (istinaf dilekçesine cevap), m.348 (katılma yolu ile başvuru), m.349 (başvuru hakkından feragat) ve m.352 (ön inceleme) maddelerinin hükümleri, temyiz kanun yoluna başvuruda da kıyasen uygulanır. Tabiatıyla, bu uygulama yapılırken temyiz kanun yolunun özellikleri, bölge adliye mahkemelerinin yapısı ile Yargıtay'ın yapısı arasındaki farklar göz önünde bulundurulması gerekir.⁶

I. TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURUDA ÖDENECEK HARÇ VE GİDER AVANSININ BELİRLENMESİ VE ÖDENMESİ USULÜ

A. Genel Olarak Temyiz Kanun Yolu

Temyiz kanun yolunda başvurunun yapılacağı merci Yargıtay'dır. Temyiz kanun yoluna,⁷ kural olarak Hukuk Muhakemeleri Kanununun 361. maddesinde belirtildiği üzere, bölge adliye mahkemelerinin⁸ nihai kararları ile hakem kararla-

⁶ Selçuk Öztek, Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 611-612.

⁷ Temyiz kanun yolu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Mahmut Coşkun, İstinaf ve Temyiz, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2024; Muhammet Özkes, Medeni Usul Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi (İstinaf ve Temyiz), TBB Yayını, 2. Baskı, Ankara, 2011; Ömer Uğur Gençcan, Hukuk Davalarında İstinaf ve Temyiz Uygulaması, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2018; Dilek Karademir Aldemir, Medeni Usul Hukukunda Mahkemelerin Yetkisi, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, 80 vd.; Baki Kuru / Burak Aydın, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 511 vd.; Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Cilt: II, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 4889 vd.; Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası, Usul Hukuku, s. 665 vd.; Murat Atalı / İbrahim Ermenek, Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 317 vd.; Cem Budak / Varol Karaaslan, Medeni Usul Hukuku, Filiz Kitapevi, 5. Baskı, İstanbul, 2023, 444 vd.; L. Şanal Görgün / Levent Börü / Mehmet Kodakoğlu, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 13. Baskı, Ankara, 2024, s. 691 vd.; Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özkes, Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 12. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024, s. 481 vd.; Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özkes, Medeni Usul Hukuku (Temel Bilgiler), Onikilevha, 18. Baskı, İstanbul, 2024, s. 303 vd.; Murat Atalı / İbrahim Ermenek / Ersin Erdoğan, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara, 2024, s. 623 vd.; Süha Tanrıver, Medeni Usul Hukuku, Cilt: II, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 88 vd.; Murat Yavaş, Medeni Usul Hukukunda Temyiz, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.

⁸ Temyiz kanun yolu, bölge adliye mahkemelerinin kurulması ve istinaf kanun yolunun kabulüyle beraber kural olarak bölge adliye mahkemelerinin kararlarına karşı hukuka uygunluk denetimi yapılan bir kanun yoluna dönüşmüştür (bkz. Bkz. Kuru / Aydın, s. 512; Tülin Kurtoglu, Özel Hukukta İstinaf Denetimi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 219 vd.; Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası, Usul Hukuku, s. 685; Tanrıver, Usul Hukuku-C.II, s. 88; Sema Taşpınar Ayvaz, İstinaftan Sonraki Temyiz İncelemesi ve Sonuçları, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı (VI. Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı, İzmir, 2007, TBB Yayını, Ankara 2008, s. 151-207, s. 152); Coşkun, s. 371; Öztek, s. 641).

rının iptali talebi⁹ üzerine verilen kararlarına karşı başvurulabilir.¹⁰ Ancak belirtmekte yarar vardır ki, ülkemizde istinaf kanun yolunun kabulü ve bölge adliye mahkemelerinin faaliyete başlamasıyla beraber, ilk derece mahkemelerinin diğer kanunlarda temyiz edilebileceği veya haklarında Yargıtay'a başvurulabileceği belirtilmiş olup da bölge adliye mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin nihai kararlarına karşı, artık temyiz kanun yoluna değil, istinaf kanun yolu için bölge adliye mahkemelerine başvurulabilir (HMK m.341/5).

Kanunumuzda temel olarak temyiz kanun yolu m.361-373 arasında düzenlenmiş olmakla beraber, Kanunun değişik maddelerinde yine temyize ilişkin bazı özel düzenlemeler de yer almaktadır (bkz. HMK m.41, 44, 47, 98 ve 168'de olduğu gibi). Benzer olarak, İcra ve İflas Kanununda¹¹ da temyize ilişkin genel düzenlemeler (İİK¹² m.363-366) yanında, özel düzenlemeler de yer almıştır (bkz. İİK m.164, 182, 254, 265, 308, 308/e, p, r'de olduğu gibi).

Kural olarak nihai kararların temyiz edilebilmesi asıl olmakla beraber,¹³ Kanun koyucu, temyiz kanun yoluna başvuruda bazı sınırlandırmalar da getirmiştir. Bunların başında HMK m.362'deki, hem dava konusu bakımından hem de kesinlik sınırı bakımından getirilen düzenlemeler gelir. Bu konuda yapılan benzer temel sınırlandırmalardan bir diğeri İİK m.364'te yer almaktadır.¹⁴

Temyiz kanun yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin, açıkça Hukuk Muhakemeleri Kanunda (m.362) ve diğer Kanunlarda hüküm altına alınan dava değeri veya konu bakımından sınırlandırma getirilmeyen tüm kararları-

⁹ Hakem kararlarına karşı açılacak iptal davası ve dava sonucunda temyiz kanun yoluna başvuruya ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Seyhan Selçuk, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Hakem Kararlarının İptali, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2018.

¹⁰ Diğer yandan Hukuk Muhakemeleri Kanunu dışında, diğer bazı Kanunlarda da temyize ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak, Sigorta Taksim Komisyonu hakem heyeti kararlarına ilişkin 03.06.2007 Tarihli ve 5684 Sayılı Sigortacılık Kanununda (m.30); 22.05.2003 Tarihli ve 4857 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununda, 18.10.2012 Tarihli ve 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda, 25.06.2001 Tarihli ve 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda yer alan düzenlemeler gösterilebilir.

¹¹ RG 19.06.1932, 2128.

¹² 09.06.1932 Tarih ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu makalede "İİK" kısaltması ile kullanılacaktır.

¹³ Temyizdeki kesinlik sınırıyla ilgili tartışma ve değerlendirmeler için bkz. Öztek, s. 539 vd.

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, s. 88 vd. ile 490 vd., s. 697 vd.; İbrahim Aşık / Yakup Oruç / Ozan Tok / Ömer Faruk Saçar / Recep Aşit, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 54 vd.; s. 541 vd.; s. 727 vd.; Şanal Görgün / Levent Börü / Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 23 vd., s. 667 vd.; s. 698 vd.; Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özekes, İcra ve İflas Hukuku (Temel Bilgiler), 21. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024, s. 20 vd.; s. 316 vd.; s. 338 vd.; Atalı / Ermenek, Usul Hukuku, s. 47 vd. ile 370 vd.; 396.

na karşı başvurulabilir.¹⁵ Temyizi kabil kararlara, hakem kararlarının iptali¹⁶ talebi üzerine, yine bölge adliye mahkemelerince verilen kararlar da dâhildir. Benzer olarak Yargıtay ilgili dairesinin tamamen veya kısmen bozma kararı, istinaf başvurusunun bölge adliye mahkemesi tarafından esastan reddi kararına ilişkin ise bölge adliye mahkemesi kararı kaldırılarak dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine veya uygun görülecek diğer bir ilk derece mahkemesine gönderilir (HMK m.373/1). Bu bozma kararı üzerine, ilk derece mahkemesince bozmaya uyma veya direnme kararı verildiğinde, bu kararlara karşı da doğrudan temyiz kanun yoluna başvurulabilir (HMK m.373/4-5).

B. Temyiz Kanun Yoluna Başvuruda Harçlar ve Gider Avansı

1. Genel Olarak

Temyiz kanun yoluna başvuruda temel olarak harç ve gider avansı ödenir. Başvuruda ödenecek temel harçlar “Temyiz Başvuru Harcı” ile “Temyiz Karar ve İlam Harcıdır” (bkz. HMK m.323).¹⁷ Diğer yandan, temyiz başvuru dilekçesinin karşı tarafa tebliği, dosyanın mahkemesine gönderilmesi, buradan ilk derece mahkemesine geri gelmesi, kararların taraflara tebliği gibi posta ve tebligat masrafları için de gider avansı ödenmesi gerekmektedir. Temyiz dilekçesinin verildiği mahkemeler temyiz kanun yolu için ön görülen harçlar ve gider avansının yatırılıp yatırılmadığını resen gözetirler.¹⁸

02. 07. 1964 Tarih ve 492 Sayılı Harçlar Kanununun (HK) Eki 1 Sayılı Tarifenin A/IV bölümünde kanun yolları ile itiraz başvurularında alınacak harçlara ayrılmış ve bölüm başlığı “Temyiz, İstinaf ve İtiraz Harçları” şekline dönüştürülmüştür.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından sonra,¹⁹ Yargıtay ceza dairelerine yapılacak temyiz başvurularında, Bölge Adliye Mahkemeleri ceza dairelerine yapılacak istinaf yolu başvurularında, idari yaptırımlar konusunda sulh ceza mahkemelerince verilen son karara karşı itirazın yapılacak başvurularda, icra mahkemelerinin kararlarına karşı itirazın yapılacak başvurularda, bu işlemlerden dolayı harç alınmayacaktır.

¹⁵ Karş. Murat Yavaş / Gizem Başoğlu, ‘Medeni Usul Hukukunda Kısmi Temyiz’, T.C. Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Yıl: 2023, İstanbul, s. 69-116, s. 70-71; Tanrıver, Usul-C.II, s. 90 vd.; Arslan / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası, Usul, s. 685-686; Pekcanitez / Atalay / Özkes, Usul-Temel Bilgiler, s. 323-324; Atalı / Ermenek, Usul, 3. 338-339; Görgün / Börü / Kodakoğlu, Usul, s. 727-728.

¹⁶ Hakem heyetleri, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesinde açılan iptal davaları sonucunda direnme kararları veremezler (Yargıtay HGK, E.2022/4-672, K.2022/1127, T.22.09.2022 (Coşkun, s. 376).

¹⁷ Bkz. Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 269; Gözütok, s. 232; Özbek, s. 610-611.

¹⁸ Mahkeme harçları ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz. Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 33 vd. ile 269 vd.

¹⁹ Bkz. Anayasa Mahkemesinin 20/10/2011 tarihli ve E.2011/54, K.2011/142 sayılı Kararı ile 01/11/2012 tarihli ve E.2011/64, K.2012/168 sayılı kararları www.anayasa.gov.tr (Erişim Tarihi: 12.09.2024).

2. Temyiz Kanun Yolunda Başvuru Harcı

492 Sayılı Harçlar Kanunu ile mevzuata girmiş olan başvuru harcı, davalarda, takiplerde, çekişmesiz yargı işlerinde ve kanunda düzenlenen diğer benzer iş ve işlemlerde, talepte bulunulurken maktu olarak ödenen ve peşin olarak alınan bir harçtır.²⁰

Harçlar Kanununun Eki “*1 Sayılı Tarifemin*” A/IV bölümü kanun yolları ile itiraz başvurularında alınacak harçlara ayrılmıştır. Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin veya Yargıtay’ın bozma kararı üzerine hüküm veren ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı temyiz kanun yoluna gidilebilen hallerde, yani Yargıtay hukuk dairelerine yapılacak temyiz yolu başvurularında (2025 yılı için 3.033,70-TL) başvuru harcı alınır. Başvuru harcı, başvurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan “*HK Eki 1 Sayılı Tarifede*” yazılı olan tutarda alınır. Ancak harca tabi olmayan bir davanın kanun yolları aşamasında da harç alınmaz.

Bu harç temyiz edilen dava konusundan ve de kararı veren bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesinin niteliğinden bağımsız olup, tek bir maktu tutar olarak belirlenmiştir.

Temyiz incelemesi sonucunda verilen kararlarda, temyizde haklı çıkan, daha doğrusu temyiz başvurusu sonucu karar bozulduğu takdirde, temyize başvuranın yatırdığı karar ve ilam harcının isteği halinde iadesine karar verilmekle birlikte, başvuru harcıyla ilgili bir karar verilmez.

Ancak öğretide²¹ savunulan bir görüşe göre, temyiz başvuru harcının bir yargılama gideri olarak karşı taraftan tahsil edilip edilmeyeceğinin, bozma sonrası kararı verecek olan ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince belirlenmesi gerekir. Aldemir²² de, temyiz eden taraf lehine hükmün bozulması halinde, kararı veren mahkemece bozmaya uyma kararı verilirse, temyiz sırasında ve temyiz sonrasında ödenen giderlerin davada haksız çıkan tarafa yükletilmesi gerekeceğini ileri sürmüştür.

Kanaatimizce, temyize başvuran taraf haklı çıksa bile, başvuru harcı iade edilmemelidir. Temyize başvuran ve haklı çıkan taraf başvuru harcına katlanmak zorundadır.²³ Başka bir anlatımla, temyiz talebinde bulunanın isteminin, hukuka

²⁰ Bkz. Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 65 vd.; Aldemir, s. 451; Kaya, s. 17; Öztürk, s. 287.

²¹ Gözütok, s. 282.

²² Bkz. Aldemir, s. 391.

²³ Yargıtay 2. HD, E.2022/7356, K.2022/7093, T.15.9.2022, <https://khyk.kazancihukuk.com> (Erişim Tarihi: 23.12.2022).

“... Taraf vekillerinin temyiz itirazları yerinde olduğundan hükmün açıklanan nedenlerle HUMK’un 428. maddesi gereğince bozulmasına, davalıdan peşin alınan temyiz harcının istenildiğinde iadesine ve temyize başvurma harcının Hazineye irad kaydedilmesine...” (Yargıtay 5. HD, E.2021/4391, K.2021/14552, T.07.12.2021, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 11.08.2022).

uygun bulunması halinde, başvuru harcı iade edilmez. Bu harç yapılan başvuru karşılığında alındığı için kural olarak başvurunun yapılması ile beraber ilgili kişi harcın yükümlüsü haline gelir ve ödenmesiyle beraber de hazineye gelir kaydedilmiş olur. Dolayısıyla başvuru harcının ilk derece mahkemelerinde olduğu gibi istinaf veya temyiz kanun yolunda haklı çıkan tarafa, diğer tarafça yargılama giderleri kapsamında ödenmesine karar verilememelidir. Zira kanun yollarına hiç başvurmeyen tarafa veya başvurduğunda kendisinden ayrıca başvuru harcı alınan tarafa, diğer tarafın başvuru harcını da ödeme yükümlülüğü getirilmesi, *adil yargılanma hakkını ihlal* oluşturabilir. İlk derece mahkemelerinde ise davacının davasında, kısmen veya tamamen haklı çıkması halinde, davalı taraf dava açılmasına sebebiyet verdiği için bir yargılama gideri olarak başvuru harcını da katlanması beklenir. Ayrıca bozma kararı verilmesi suretiyle mahkemenin kararının hukuka uygun bulunmamasında, diğer tarafa atfedilecek bir kusur veya yükletilmesi gereken bir sorumluluk da yoktur. Özellikle mahkemece usule ilişkin hatalar yapılması sonrasında karar bozulduğunda, temyizdeki yargılama giderlerinin yine asıl davada haksız çıkan tarafa yükletilmesi, yargılama giderlerinden temel sorumluluğu düzenleyen kural ve ilkeler ile de bağdaşmaz.

Objektif dava birleşmesinde (davaların yığılmasında), asıl dava yanında karşı davanın da açılıp birlikte karar verildiği hallerde ya da birleşen davalarda, esasen ayrı ayrı dava ve kararlar yer aldığından, başvuru harcının da her bir dava konusu için ayrı ayrı alınması gerektiği kanaatindeyiz. Fakat uygulamada gerek ilk derece mahkemelerinde ve gerekse kanun yollarında tek başvuru harcı alınmaktadır. Yargıtay²⁴ başvuru harcının dilekçedeki bütün istekleri kapsayacağını, bu nedenle tek bir başvuru harcının alınması gerektiğine karar vermektedir. Ancak Yargıtay'ın bazı dairelerinin aksi yönde kararları da vardır.²⁵

3. Temyiz Kanun Yoluna Başvuruda Karar ve İlam Harcının Tespiti

a. Genel Uygulama

Bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine (bozmaya uyma veya direnme şeklinde) yeniden karar veren ilk derece mahkemesince, verilen kararın niteliğine bağlı olarak alınan harçta olduğu gibi, temyiz başvurusunda da aynı

²⁴ Bkz. Yargıtay 2. HD, E.2018/36, K.2018/6134, T.14.05.2018, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 29.01.2025).

²⁵ “Görölmekte olan davaların, aralarında bağlantı bulunması sebebiyle birleştirilmesine karar verildiğinde dahi, her dava bağımsızlığını korur. Bu kapsamda, asıl dava davacısı ... ve birleşen dava davacısı ..., yerel mahkeme hükmünü ortak sundukları dilekçesi ile temyiz etmiş iseler de; her bir davacıdan ayrı ayrı temyiz yoluna başvuru harcı ve temyiz karar harcı alınması gerekir. Davacılarından tek temyiz başvuru ve karar harcı alınması doğru olmamıştır...” Bkz. Yargıtay 8. HD, E.2012/12925, K.2013/12352, T.13.02.2012. Yine aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD, E.2021/8195, K.2021/6633, T.29.11.2021, https://karararama.yargitay.gov.tr (Erişim Tarihi: 29.01.2025).

karar ve ilam harcı alınır. Yargıtay'ın,²⁶ içtihadı birleştirme kararı ile belirlenen uygulaması da bu şekildedir (karş. HK Eki 1 Sayılı Tarife A/III, 1-e).

Bölge adliye mahkemesince veya ilk derece mahkemesince davanın niteliğine bağlı olarak, nispi karar ve ilam harcına tabi olan davanın, temyiz başvurusunda da nispi karar ve ilam harcı alınır. Burada da aynı esaslar uygulanacağından nispi karar ve ilam harcının 1/4'ü peşin alınır.²⁷ Temyiz kanun yoluna başvuruda, başvuruya konu kararda maktu karar ve ilam harcı alınmış ise, bu kararın temyizinde de maktu karar ve ilam harcı alınır.

Bölge adliye mahkemesince istinaf başvurusu esastan reddedilmiş ise, ilk derece mahkemesinin kararı usul ve esas yönünden hukuka uygun bulunmuştur (HMK m.353/1(b-1)). Bu karara karşı temyiz kanun yoluna gidilmiş ise, temyiz kanun yoluna başvuran istinaf başvurusu sonucunda ödediği karar ve ilam harcının aynısını temyiz kanun yolu başvurusunda da öder.

Bölge adliye mahkemesince, istinaf incelemesi sonucunda eksiklik bulunmakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmiş olabilir (HMK m.353, b). Bu karara karşı temyiz kanun yoluna gidildiğinde mahkemece karar altına alınan harç maktu ise tamamı, nispi ise 1/4'ü temyiz başvurusu sırasında ödenir.²⁸

Bölge adliye mahkemesince, kararın kaldırılarak yeniden esas hakkında karar verildiği takdirde (HMK m.353, 356), mahkemece oluşturulan esas hakkındaki kararda alınmasına karar verilen karar ve ilam harcı, yine temyiz başvurusunda esas alınır. Bu anlamda, bölge adliye mahkemesince esas dava ile ilgili olarak karar altına harç maktu ise tamamı, nispi ise 1/4'ü temyiz başvurusu sırasında ödenir.

Yine Yargıtay'ın bozma kararı üzerine dosyanın ilk derece mahkemesine gönderildiği hallerde (HMK m.373/1), ilk derece mahkemesince kısmen veya tamamen verilen bozma kararı üzerine, bozmaya uyma kararı veya direnme kararı verilebilir. Bu kararlar da nihai karar olup, ayrıca doğrudan temyiz edilebilirler

²⁶ Bkz. Yargıtay İBK, E.1965/1, K.1965/1, T.10.05.1965, (RG 7.7.1965, 12042). Ayrıca değerlendirmeler için bkz. Mehmet Akif Gül, Medeni Usul Hukukunda Dava Değeri, Onikilevha Yayınları, İstanbul, 2022, s. 183; Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 255 vd.

²⁷ “Nispi harca tabi davaların kabulüne ilişkin kararların temyizi halinde, mahkemece hükmedilen miktar üzerinden hesaplanan nispi karar ve ilam harcının dörtte biri nispi temyiz karar harcı olarak yatırılmalıdır.” Yargıtay 22. HD, E.2018/4169, K.2018/6818, T.15.03.2018, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 20.01.2025). Aynı görüşte Boztaş, s. 93. Ayrıca bkz. Yargıtay HGK, E.2011/5-619, K.2011/716, T.30.11.2011 (Kaya, s. 173).

²⁸ “... Harçlar Kanununda ve bu Kanuna ekli ... 1 Sayılı Tarifede... harca tabi davalarda ... temyiz başvurularında temyiz başvuru harcının ve kararda gösterilen ilam harcının dörtte birinin (maktu harca tabi davalarda maktu harcın tamamı) temyiz peşin harcı olarak alınması ... zorunludur. ...” (Yargıtay 2. HD, E.2010/19286, K.2011/8661, T.18.05.2011, Aldemir, s. 622).

(HMK m.373/4-5). Bozmaya uygun olarak yeniden karar verildiğinde, mahkemece verilen karara uygun olarak yargılama giderleri hakkında da karar verilir. Bozmaya uyma sonucu oluşturulan yeni kararda verilen kararın niteliğine bağlı olarak karar ve ilam harcı da yeniden belirlenir. Bozma üzerine verilen karar, aleyhine olan taraf, yani haksız çıkmış taraf (HMK m.362/2), temyiz kanun yoluna başvurduğu takdirde, mahkemece hükmedilen karar ve ilam harcı üzerinden temyiz karar ve ilam harcı öder. Mahkemece belirlenen harç maktu ise tamamı, nispi ise 1/4'ü temyiz başvurusu sırasında peşin olarak yatırılır.

Yargıtay'ın 10.05.1965 tarihli ve 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla,²⁹ peşin ödenmesi gerekli temyiz harcının, hüküm altına alınan karar ve ilam harcının dörtte biri olacağı kabul edilmiştir. Harçlar Kanunun 28/1. maddesine göre ölüm ve cismani zararlarda 1/20 oranında peşin nispi karar ve ilam harcı alınacağı belirtilmekle birlikte, bu oran ilk derece mahkemelerinde açılan davalarda uygulanacak olup, kanun yolları aşamasında ise 1/4 oranı uygulanmalıdır.

b. Ödenecek Temyiz Karar ve İlam Harcının Tespitinde Ayrık Durumlar

i. Davada Haklı Çıkan Tarafın Temyiz Başvurusunda Harçların Hesaplanması

Bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince karara bağlanan bir davada, lehine karar verilen taraf hukuki yararı varsa temyiz kanun yoluna başvurabilir (HMK m.361/2). Eğer dava, ister nispi isterse maktu karar ve ilam harcına tabi olsun, lehine karar verilen taraf, kanun yoluna başvurusunda maktu temyiz karar ve ilam harcı öder.³⁰ Daha açık bir ifadeyle, bölge adliye mahkemesince istinafta veya bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince verilen direnme veya bozmaya uyma kararında, lehine karar verilmiş olan taraf veya ilgili de hukuki yararı olması şartıyla,³¹ temyiz kanun yoluna başvurabilir (HMK m.361/2). Bu halde, dava nispi karar ve ilam harcına tabi olarak karara bağlanmış olsa bile, temyiz başvurusunda bulunan taraf “*temyiz başvurusu için maktu karar ve ilam harcı*” öder.

Bu durum isteminin bir kısmı veya taleplerinden bazıları reddedilen davacı için de geçerlidir. Yani temyize konu kararda isteminin bir kısmı veya taleplerinden bazıları reddedilen davacı, reddedilen kısım veya kısımlar için temyiz kanun yoluna başvuruyor olsa bile maktu temyiz karar ve ilam harcı öder. Zira lehine karar verilen taraf, örneğin davacı, lehine hüküm verilen kısım için değil, reddedilen taleplere ilişkin olarak temyiz kanun yoluna başvurmaktadır.³²

²⁹ RG, 07.07.1965, 12042.

³⁰ Ayrıca bkz. Albayrak ve Arslan, s. 273-274; karşı. Öztekin, s. 190, 575-576; Kurtoğlu, s. 78.

³¹ Karar lehine sonuçlanan taraf, HMK m.361/2 gereği, özellikle yargılama giderlerinden olan masraflar, harçlar ve vekâlet ücreti gibi konularda hatalar olduğunu belirterek temyiz yoluna başvurabilir. Yine davanın esastan değil de usulden reddi kararının verildiği hallerde davalının da hukuki yararı var kabul edilir (bkz. Kurtoğlu, s. 63).

³² Bkz. Gözütok, 282-283; Coşkun, s. 448.

Karar tamamen lehine sonuçlanan taraf, HMK m.361/2 gereği, özellikle yargılama giderlerinden olan masraflar, harçlar ve vekâlet ücreti gibi konularda hatalar olduğunu belirterek temyiz yoluna başvurabilir. Böyle hallerde ilgili tarafın hukuki yararının olduğu kabul edilir ve maktu karar ve ilam harcı alınır.

Öğretide *Gözütok*³³ tarafından, lehine hüküm verilen taraf, hükmü, gerekçe yönünden temyiz ederse, temyiz başvurusunun reddedilen taleplere ilişkin olmadığı, kabul edilen taleplere ilişkin olduğundan, ilgili tarafın bu halde nispi harç ödemesi gerekeceği ileri sürülmüştür. Benzer olarak yine *Coşkun*'a³⁴ göre, davacının davası kabul edilmiş olmasına rağmen gerekçeyi temyiz etmişse, temyiz harcının, düzeltilmesi istenilen meblağın miktarına göre nispi olarak tahsil edilmelidir.

Kanaatimizce karar ve ilam harcında, harcı doğuran olay, mahkemenin (usul veya esas yönünden) nihai bir karar vermesidir. Verilen kararda hüküm altına alınan veya davaya konu olan şey parasal tutar ifade ediyor veya para ile ölçülebiliyorsa nispi karar ve ilam harcı hesaplanması esastır. Lehine hüküm verilen (davada haklı çıkan) taraf, kararın temyizinde sebep olarak “*hükümün gerekçesini*” göstermiş ise, burada hükmün gerekçesinin temyizi nispi harç hesaplanmasını gerektiren bir durum yaratmamaktadır. Zira davada aleyhine hüküm verilen taraf, mahkeme kararında hüküm altına alınan ve üzerinden nispi harç hesaplanan dava konusunu yeniden kanun yoluna taşımaktadır. O halde nispi harç ödemelidir. Lehine hüküm verilen taraf ise mahkemenin hüküm altına aldığı dava konusu ve değerini değil, ya hüküm altına alınmayan kısmı ya da hüküm altına alınan kısmın gerekçesini kanun yoluna taşımaktadır. Bu haller nispi harç hesaplanmasını gerektirecek hususlardan değildir. Dolayısıyla hüküm altına alınan şey veya hakta bir uyuşmazlık olmadığı halde, hükümde uygulanacak hukuk veya hükmün gerekçesinin temyize konu edilmesi durumunda, temyize başvuruda maktu karar ve ilam harcı hesaplanmalıdır.

ii. Temyiz Başvurusunda Nispi Harç Yerine Maktu Harç Yatırılmış Olması

Hükme karşı temyiz yoluna başvuran taraf, nispi harca tabi davada, maktu karar ve ilam harcı ödemişse, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesi, bu harcın nispi harcı karşılayıp karşılamadığına bakar. Eğer harç eksik ise, harcın tamamlanması yoluna (HMK m.366, 344) gidilir.

Taraf veya ilgili, temyiz karar ve ilam harcını nispi esasa göre yatırmaması gerekirken iken, maktu karar ve ilam harcı yatırarak kararı temyiz etmiş ve doysa Yargıtay'a gönderilmiş olabilir. Bu halde yatırılan maktu harç, nispi temyiz karar ve ilam harcının 1/4 ünü karşılamıyorsa, eksik harç yatırılmış olur. Dolayısıyla

³³ Gözütok, s. 283.

³⁴ Coşkun, s. 448.

HMK m.366 atfıyla, m.344 gereğince işlem yapılması, süresi içerisinde harç yatırıldığı takdirde temyiz incelemesi yapılmak üzere gönderilmesi için dosyanın mahkemesine geri çevrilmesine³⁵ karar verilmelidir.

Eğer yatırılan maktu karar ve ilam harcı nispi harcın 1/4'ünü karşılıyorsa, dosya Yargıtay tarafından geri gönderilmemeli, esas incelemesine geçildikten sonra onama kararı verilecekse, bu husus belirtilerek düzelterek onama kararı verilir. Bozma kararı verilecekse söz konusu hukuka aykırılık hususu da işaret edilerek karar verilmelidir.

iii. Birleştirilen Davalarda, Objektif Dava Birleşmesi ile Karşı Dava Açılan Hallerde Temyize Başvurusunda Harçların ve Gider Avansının Hesaplanması

İlk derece mahkemesinde birleştirilerek görülen davalarda (HMK m.166), her dava için; yine karşı davalarda da asıl dava ve karşı dava için (HMK m.132-135) istinaf kanun yoluna gidilmesi üzerine ayrı ayrı³⁶ istinaf harç ve gider avansı ödenir. Aynı şekilde bölge adliye mahkemesince verilen karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulması halinde de, ayrı ayrı temyiz harç ve gider avansı hesaplanır. Zira böyle hallerde aslında birden çok dava birlikte istinaf kanun yoluna götürüldüğü gibi, aynı şekilde birlikte temyiz kanun yoluna götürülmektedir.

Birlikte görülen bu davaların temyizinde, her bir dava için temyize başvuru ayrı ayrı değerlendirilir. Ancak böyle hallerde hükümler ayrı ayrı verilecek olmakla beraber, gerek birleşen davalar yönüyle, gerekse asıl dava-karşı dava yönüyle ayrı ayrı başvuru yapılmasına gerek ve zorunluluk da yoktur. Uygulamada tek bir dilekçe ile başvuru yapıldığı takdirde tek bir başvuru harcı alınmaktadır. Karar ve ilam harcı yönüyle ise birlikte görülen bu davalarda, bölge adliye mahkemesince veya bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince belirlenen

³⁵ "...10.05.1965 tarihli ve 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla da, peşin ödenmesi gerekli temyiz harcının, hüküm altına alınan karar ve ilam harcının dörtte biri olacağı kabul edilmiştir. Somut olayda, hükmü temyiz eden davalılar; ... ile ...'ndan temyiz başvuru harcı ile birlikte, mahkemece hükmedilen karar ve ilam harcının dörtte biri oranında nispi temyiz harcı alınması yerine, maktu istinaf harcı alınmak suretiyle dosyanın temyiz incelemesine gönderildiği anlaşılmaktadır.... eksik kalan temyiz harcının tahsil edilmesi, ondan sonra gönderilmesi için dosyanın yerel mahkemesine geri çevrilmesine, Yargıtay 1. HD, E.2022/397, K.2022/640, T.25.01.2022, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 19.01.2025).

³⁶ "... Asıl ve birleşen davada, davacı-birleşen dosya davalı vekilinin hükmü hem asıl hem de birleşen davalar yönünden temyiz ettiği, ancak tek bir dava için nispi temyiz harcı ile temyiz yoluna başvurma harcı yatırdığı anlaşılmaktadır. Birleşen davalar bağımsızlıklarını koruduğundan temyiz edilen her bir dava için ayrı ayrı harç yatırılması gerekir. Bu itibarla davacı-birleşen dosya davalı vekilince temyiz harcı ve temyiz yoluna başvurma harcının yatırılması için muhtıra çıkarılarak HMK'nın 366. maddesi yollaması ile 344. maddesi uyarınca işlem yapıldıktan sonra sonucuna göre yeniden gönderilmesi için dosyanın yerel mahkemesine geri çevrilmesine, karar verildi. Yargıtay 12. HD, E.2021/8242, K.2022/1464, T.09.02.2022; Yargıtay 3. HD, E.2020/5111, K.2021/3519, T.01.04.2021, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 19.01.2025).

ve alınmasına karar verilen karar ve ilam harcı, temyiz kanun yolu başvurusunda alınacak karar ve ilam harcının hesaplanmasına esas alınır.

Objektif dava birleşmesinde (davaların yığılmasında, HMK m.110),³⁷ asıl dava yanında karşı davanın da açılıp birlikte karar verildiği hallerde (HMK m.132-135) ya da birleşen davalarda (HMK m.166), aslında burada ayrı ayrı dava ve kararlar olduğundan, aynı dava içinde görülmeleri nedeniyle sadece belli dava veya kararlara karşı temyiz yoluna gidilmiş olabilir. Yani davaların yığılmasında sadece bir dava konusu, birleşen davalarda da yine davalardan yalnızca birisi, yine asıl dava-karşı davanın birlikte görüldüğü hallerde yalnızca birisine ait kararla ilgili olarak temyiz yoluna gidilmiş olabilir. Zaten mahkeme tarafından bu hallerin her birinde ayrı ayrı hüküm oluşturulduğu³⁸ ve yargılama giderleri de ayrı ayrı belirlendiği³⁹ için, hangi dava konusu için istinaf yoluna başvurulmuş ve istinaf sonucuna göre, o dava konusuyla ilgili olarak temyiz kanun yoluna gidilmiş ise, istinafta bölge adliye mahkemesince o dava konusuyla ilgili olarak hangi harcın alınmasına karar verilmiş ise temyizde de aynı karar ve ilam harcı alınır. Aynı şekilde bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince verilen bozmaya uyma veya direnme kararları temyiz edilirken, temyiz edilen dava konusu için kararı veren mahkemece alınmasına karar verilen karar ve ilam harcı üzerinden temyiz harcı hesaplanır. Bu hesaplamalar aleyhine karar verilen taraf için geçerlidir. Eğer bu gibi durumlarda hukuki yararı olduğu için temyiz kanun yoluna, lehine hüküm verilen taraf başvurursa, maktu temyiz karar ve ilam harcı hesaplanmalıdır.

Asıl ve birleşen davalarda, asıl dava-karşı dava ilişkisinde, yine davaların yığılmasında (bkz. HMK m.110, 132-125; 166), davaların birlikte görülmesi bu davaların birbirinden bağımsız davalar olma niteliklerini ortadan kaldırmaz.⁴⁰ Ancak Yargıtay'ın⁴¹ da bazı kararlarında belirttiği gibi, örneğin maddi ve manevi tazminat davalarında; işçinin ücret, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık ücretli izin alacakların da olduğu gibi, taleplerin her biri ayrı dava olmakla beraber,

³⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Uğur Bulut, *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 5-6; S. Serhat Kırtıloğlu, 'Medeni Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi', EÜHFD, Cilt: XVIII, Sayı: 3-4, Yıl: 2014, s. 133-172, s. 133; Elif Aksoy, 'Objektif Dava Birleşmesi', TBBD, Sayı: 117, Yıl: 2015, s. 201-232, s. 202.

³⁸ Yavaş, *Temyiz*, s. 38; Öztek s. 558.

³⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Ertanhan, *Yargılama ve Takip Giderleri*, s. 97 vd.

⁴⁰ Bkz. 15. HD, E.2019/2637, K.2020/748, T.25.02.2020, karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 19.01.2025). Bkz. Y. 10. HD, E.2020/7210, K.2021/10666, T.21.09.2021; Y. 10. HD, E.2020/7559, K.2021/10179, T.14.09.2021; Y. 10. HD, E.2020/8842, K.2021/9680, T.06.07.2021; Y. 10 HD, E.2020/1845, K.2021/9142, T.29.06.2021; Y. 4. HD, E.2021/18329, K.2021/5001, T.20.09.2021; Y. 11. HD, E.2016/14880, K.2018/6034, T.04.10.2018, <https://kazanci.com.tr/> (Erişim Tarihi: 10.08.2024).

⁴¹ YHGK, E.2017/22-2043, K.2019/1303, T.05.12.2019; E.2010/4-28, K.2010/8, T.27.01.2010; Y. 4. HD, E.2019/2034, K.2020/236, T.23.01.2020 (Öztek, s. 559-560).

söz konusu talepler için tek bir hükmün oluşturulduğu durumlarda karar ve ilam harcı bu toplam değer üzerinden hesaplanır.⁴²

Ayrıca temyiz kanun yolunda ayrı ayrı başvuru yapılmış ise, her bir başvuru için de ayrı ayrı başvuru harcı ödenir.

iv. Kısmi Temyiz Başvurularında Harç ve Gider Avansının Hesaplanması

Temyiz incelemesinde de tasarruf ilkesi ile taleple bağlılık ilkeleri geçerlidir. Yargıtay'ın tarafların ileri sürdüğü temyiz sebepleriyle bağlı olmaması sebebiyle, bu aşamada tasarruf ve taleple bağlılık ilkeleri, temyiz başvurusunun kapsamı dışına çıkılamaması anlamına gelmektedir.⁴³ Zira öğreti ve Yargıtay kararlarında sıklıkla ifade edildiği üzere, Yargıtay tarafların ileri sürdüğü temyiz sebepleri ile bağlı değilse de; temyiz talebinin kapsamı ile bağlıdır.⁴⁴ Taraflar hükmün tamamını temyiz edebilecekleri gibi; yalnız bir kısmını da temyiz edebilir. Bu doğrultuda yapılacak temyiz incelemesi yalnız hükmün temyizen incelenmesi talep edilen kısmına ilişkindir.⁴⁵ Yani Yargıtay temyiz kanun yolunda yapılan incelemede tarafların ileri sürmediği sebepleri de dikkate alabilecek olsa bile, inceleme yalnızca temyizi talep edilen kısım ile sınırlıdır.⁴⁶

Taraflar hükmün tamamı için temyiz yoluna başvurabileceği gibi; tasarruf ilkesi gereği hükmün yalnızca bir kısmının temyizen incelenmesi için de talepte bulunabilirler. Buna kısmi temyiz denilmektedir.⁴⁷ Başka bir ifadeyle, taraf veya

⁴² Bu gibi durumlarda temyiz kesinlik sınırının da toplam değer üzerinden belirlenmesi gerekeceği yönünde bkz. Öztekin, s. 560-562; Tanrıver, Usul-C.II; İbrahim Ermenek, Medenî Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 190.

⁴³ Nedim Meriç, Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, s. 236.

⁴⁴ Üstündağ, s. 870, 871; Saim Üstündağ, Medenî Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1971, s. 53; M. Necmettin Berkin, Tatbikatçılara Medenî Usul Hukuku Rehberi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1980, s. 885; Timuçin Muşul, Medenî Usul Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012, s. 539; ayrıca karşı. Tanrıver, Usul-C.II, s. 95.

⁴⁵ Yavaş / Başoğlu, s. 75.

⁴⁶ Bkz. Berkin, s. 885; Yavuz Alangoya / Kamil Yıldırım / Nevhis Deren-Yıldırım, Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul, 2011, s. 548; Yavuz Alangoya, Medenî Usul Hukuku Esasları, Cilt: II, İstanbul, 2001, s. 48; Ahmet Cahit İyilikli, Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 544; İlhan E. Postacıoğlu / Sümer Altay, Medenî Usul Hukuku Dersleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 907; Üstündağ, s. 870, 871; Üstündağ, Kanun Yolları ve Tahkim, s. 53; Yılmaz, C.III, s. 3390; Tanrıver, Usul-C.II, s. 105-106.

⁴⁷ Yavaş / Başoğlu, s. 76; ayrıca bkz. Özekes / Pekcanitez, Usul, C.III, s. 2267; Yılmaz, C.III, s. 3253. Hükmün kısmen incelenebilmesi için taraf iradelerinin bu yönde olması gerekmektedir. Bir hükmün bir kısmının temyiz edilerek kısmi temyizi oluşturması ve buna ilişkin sonuçlarını doğurabilmesi için, iki tarafın da diğer kısım için temyiz talebinde bulunmamış olması gerekir. Zira taraflardan birisi hükmün bir kısmını temyiz etmezken; diğer taraf, karşı tarafın temyiz etmediği kısmı temyiz ederse, ilk tarafın temyiz etmediği kısım yine Yargıtay'ın yapacağı incelemenin kapsamına girer (Yavaş / Başoğlu, s. 76).

ilgili, bölge adliye mahkemesinin kararının veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesi kararının bir kısmına karşı temyiz yoluna giderse buna “kısmi temyiz”⁴⁸ denir.

Örneğin, işçi alacaklarında kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, kullanılmayan izinlerin ücretlerine ilişkin talep, tatil günlerindeki çalışmalara dayalı ücret taleplerinde veya anapara dışında işlemiş faiz alacağının da dava konusu olması gibi. Temyiz yoluna giden taraf verilen hükmün sadece kullanılmayan izinlere ait ücret ile tatil günlerindeki çalışmalara dayalı ücret alacakları için temyiz yoluna başvurmuş olabilir. Benzer şekilde anapara alacağı dışında sadece işlemiş faiz alacağıyla ilgili olarak temyiz kanun yoluna başvuru yapılabilir. Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi de, kural olarak hükmün incelemesini bu yönüyle yapmalıdır. Hal böyle olunca temyiz yoluna başvuran taraf nispi karar ve ilam harcını mahkemece hesaplanan toplam nispi karar ve ilam harcı üzerinden mi yoksa temyiz ettiği kısma isabet eden kısım üzerinden mi ödeyecektir?

Yargıtay,⁴⁹ elatmanın önlenmesi ve ecrimisil istemlerine yönelik davalarda, kesinlik sınırının tespitinde, dava konusu değerlerin toplamının esas alınması gerekeceğini belirtmiştir. Ancak burada Yargıtay, aynı maddi ve hukuki ilişkiden doğmuş talepler, aynı dava dilekçesi ile ileri sürüldüğünde dava değerinin bu iki talebin toplamı olarak değerlendirilmesi gerekeceği şeklinde karar vermiştir.

Kanaatimizce Yargıtay’ın ilgili İBK’nı ve yukarıda belirttiğimiz kararlarını da göz önünde tutarak, hüküm altına alınan karar ve ilam harcının tamamı üzerinden 1/4 oranında peşin nispi temyiz karar ve ilam harcı alınmalıdır. Zira bir davada temyiz kanun yoluna başvuru yapılırken, tarafların kabul edilen veya ret edilen taleplerine göre değil, mahkemece hüküm altına alınan toplam karar ve ilam harcına göre temyiz harcı hesaplanır. Yani bölge adliye mahkemesince veya bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince hüküm altına alınan karar ve ilam harcına dayanılarak hesaplanacak olan temyiz karar ve ilam harcı, mahkemece tek bir hükmün oluşturulduğu hallerde (işçi alacaklarında olduğu gibi) maktu veya nispi alınmış olduğuna bakılmaksızın bölünmemelidir.

v. *Ayrık Bazı Durumlarda Temyiz Karar ve İlam Harcının Belirlenmesi*

Yargı harçlarından muaf olan taraflar, temyiz harçlarından da muaftırlar. Ancak harçtan muaf olan taraf değil de diğer taraf kanun yollarına başvurursa tüm

⁴⁸ Bkz. Kuru / Aydın, Usul, s. 501, 527; Boztaş, s. 225; Taşpolat-Tağsavul, s. 321; Yavaş, Temyiz, s. 100; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, Cilt: I-II, İstanbul 1997, s. 860. Ayrıca bkz. Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt: IV, İstanbul, 2001, s. 4770.

⁴⁹ Bkz. Osman Duran, ‘Türk ve Alman Medeni Usul Hukukuna Göre Davaların Yığılması Durumunda Kanun Yolu Parasal Sınırı’, SÜHFD, Cilt: 30, Sayı: 4, Yıl: 2022, s. 2005-2031, s. 2012-20213. Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 8. HD, E.2020/707, K.2021/4987, T.10.06.2021; Yargıtay 8. HD, E.2019/2243, K.2021/2806, T.25.03.2021, <https://kazanci.com.tr> (Erişim Tarihi: 10.08.2024).

harçları ödemek zorundadır.⁵⁰ Harçtan muafiyet, temyiz giderlerinden muafiyet sağlamaz. Dolayısıyla harçtan muaf olanlar temyize başvurularında temyiz için gider avansı yatırmak zorundadırlar (HMK m.344).

Maddi hukuktan doğan mecburi dava arkadaşlığında,⁵¹ dava arkadaşları (HMK m.59-60) birlikte işlem yapmak zorundadırlar. Burada hepsi için tek bir hüküm verildiği için, tek bir başvuru harcı ile yine tek bir karar ve ilam harcı ödenir. Usul hukukunun gerektirdiği şekli mecburi dava arkadaşlığı da vardır. Şekli mecburi dava arkadaşlığı özellikle dava konusu şey üzerinde daha doğru, isabetli⁵² bir karar verilebilmesi, gerçeğin daha iyi ortaya çıkması, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin doğru sonuca bağlanması⁵³ ve kamu yararı nedeniyle kabul edilmiştir. Kanundan kaynaklanan bir şekli beraberlik olduğundan dava arkadaşlarının her biri ayrı ayrı hareket edebildiğinden ve işlem yapabildiğinden, her biri hakkında ayrı hüküm verilebildiğinden temyiz kanun yoluna da ayrı ayrı başvurabilirler.⁵⁴ Böyle bir durumda her biri de ayrı ayrı harç ve gider avansı öder.

Bunun yanında birden çok kişinin, birlikte veya ayrı ayrı dava açabildikleri, aleyhlerine de birlikte veya ayrı ayrı dava açılabilirdiği hallerde (HMK m.57-58) ihtiyari dava arkadaşlığı⁵⁵ söz konusudur. Davacı veya davalı taraftaki dava arkadaşlığı ihtiyari dava arkadaşlığı ise, burada ihtiyari dava arkadaşının sayısı kadar ayrı dava vardır. Dolayısıyla ihtiyari dava arkadaşlarının her biri için ayrı ayrı hüküm oluşturulduğundan, ayrı ayrı temyiz kanun yoluna başvurabilirler⁵⁶ ve her biri ayrı ayrı temyiz başvuru harcı ile temyiz karar ve ilam harcı öder.⁵⁷

⁵⁰ Yargıtay HGK, E.1982/9-1180, K.1982/494, T.12.05.1982 (YKD, 1983/2, s. 162-163).

⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Taner Emre Yardımcı, Hukuk Davalarında Mecburi Dava Arkadaşlığı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021; Gökçen Topuz / Seçkin Topuz, Miras Ortaklığında Mirasçıların Dava Arkadaşlığı, (ABD Yıl: 66, Sayı: 3; 2008, s. 719-731); Ömer Ulukapı, Medeni Usul hukukunda Dava Arkadaşlığı, Mimoza Yayınevi, Konya, 1991; Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası-Usul, s. 577 vd.; Görgün / Börü / Kodakoğlu-Usul s. 416 vd.; Kuru / Aydın, Usul s. 368 vd.; Tanrıver, Usul-C.I, s. 617 vd.

⁵² Gençcan, s. 70, 329.

⁵³ Yargıtay HGK, E.2016/908; K.2020/387, T.10.06.2020, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 19.02.2024).

⁵⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Boztaş, s. 18; Kurtoğlu, s. 64-65. Dava arkadaşlığı türleri bakımından daha ayrıntılı bilgi için bkz. Akkaya, s. 133 vd.

⁵⁵ Ömer Ulukapı, Medeni Usul hukukunda Dava Arkadaşlığı, Mimoza Yayınevi, Konya, 1991; Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası-Usul, s. 77 vd.; Görgün / Börü / Kodakoğlu-Usul s. 416 vd.; Kuru / Aydın, Usul, s. 368 vd.; Tanrıver, Usul-C.I, s. 617 vd.

⁵⁶ Boztaş, s. 18; Kurtoğlu, s. 64.

⁵⁷ ... Nispi harca tabi davaların kabulüne ilişkin kararların temyizi halinde, Mahkemece hükmedilen miktar üzerinden hesaplanan nispi karar ve ilam harcının dörtte biri nispi temyiz karar harcı olarak yatırılmalıdır. Mahkemece verilen karara karşı, davalılar vekili tarafından temyiz yoluna başvurulurken, her iki davalı adına temyiz talebinde bulunulduğu; ancak her bir davalı adına ayrı ayrı temyiz yoluna başvuru harcı ve nispi temyiz karar harcı yerine (sadece) davalılardan ... adına

4. Temyiz Kanun Yoluna Başvuruda Gider Avansının Yatırılması

Temyiz kanun yoluna başvuruda temel olarak posta ve tebligat giderlerine yönelik masraflar vardır. Bu anlamda, temyiz başvurusunun ilgili mahkemele- re gönderilmesi, temyiz incelemesinden önce ve sonrasında gerekli tebligatların yapılabilmesi gibi masrafları karşılamak için temyiz gider avansı yatırılmalıdır (HMK m.344).⁵⁸ Posta ve tebligat masrafları dolayısıyla alınacak temyiz gider avansı,⁵⁹ HMK Gider Avansı Tarifesi kıyasen uygulanarak hesaplanır. Bu mas- rafları temyiz kanun yoluna başvuran taraf veya taraflar başvuru sırasında peşin olarak yatırırlar.

Temyiz giderleriyle ilgili olarak HMK m.372’de, “Tebliğ giderleri, temyiz dilekçesiyle birlikte, temyiz talebinde bulunandan peşin olarak alınır. Bu giderle- rin ödenmemesi hâlinde 344 üncü madde hükmü uygulanır.” şeklinde hüküm yer almaktadır. Aslında bu hüküm olmasa bile HMK m.366’ın atfıyla HMK m.344 hükümleri uygulanacağından, hem temyiz harçları hem de temyiz gider avansı bu hükme göre tahsil edilir. Fakat gider avansının sonradan herhangi bir nedenle yetersiz kalması halinde ilgili tarafa tamamlatma işleminin m.344 hükümlerine göre yapılacak olması önemlidir.

C. Temyiz Kanun Yolu Başvuruda Harçların ve Gider Avansının Ödenmesi Usulü

1. Genel Olarak Temyiz Başvurusunun Yapılması

Temyiz dilekçesinin kural olarak kararı veren bölge adliye mahkemesi hu- kuk dairesine ya da Yargıtay’ın bozması üzerine hüküm veren ilk derece mahke- mesine verilmesi esastır. Ancak Kanun (HMK m.365), her iki durumda da kararı veren mahkeme dışında, temyize başvuranın bulunduğu yer bölge adliye mahke- mesi hukuk dairesine veya bulunduğu yer ilk derece mahkemesine verilmesine de imkân tanımıştır.

Eğer başvuru, belirtilen bölge adliye mahkemelerinden herhangi birine ya- pılmışsa Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet

temyiz yoluna başvuru harcı ve nispi temyiz karar harcı yatırıldığı anlaşılmakla, ... eksik temyiz harçlarının Kanunda öngörülen yedi günlük kesin süre içinde tamamlanması hususunda... muhtıra düzenlenerek ... 20.09.2020 tarihinde tebliğ edilmiş olmasına rağmen temyiz karar harcı (nispi) ile temyiz yoluna başvurma harcı yatırılmadığından, ... davalı ... vekilinin temyiz isteminin reddine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine...”. Bkz. Yargıtay 9. HD, E.2016/23952 K.2020/11477, T.12.10.2020, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 9.01.2025).

⁵⁸ “Kanun maddesinde ön görülen giderlerden kastın posta ve tebliğ giderlerine ilişkin olduğu açıktır” (Kadayıfçı, s. 127).

⁵⁹ Temyiz giderleri, dava dosyasının Yargıtay’a gönderilmesi ve temyiz incelemesinden sonra Yargıtay tarafından dosyanın mahkemeye iadesi için gereken giderler ile temyiz incelemesi sırasında Yargıtay’da ve temyiz incelemesi sonrası yerel mahkemede yapılması gereken tebligatlar için gerekli giderleri kapsar. Bkz. Yargıtay 22. HD, E.2017/30649, K.2017/5923, T.23.03.2017, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.01.2025).

Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin⁶⁰ m.68 hükümlerince; ancak Yargıtay'ın bozması üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine veya temyiz edenin bulunduğu yer ilk derece mahkemesine verilmişse, Yönetmelik m.208 hükümlerince işlem yapılır.

Kısaca belirtmek gerekirse: Temyiz kanun yoluna başvuru dilekçesi, ön büro veya yazı işlerinde görevli personele teslim edilir. Temyiz kanun yoluna başvuru dilekçesi harca tabi değilse hemen, harca tabi ise harçlar ve gider avansı ödenikten sonra sisteme kaydedilir ve başvuru sahibine ücretsiz alındı belgesi verilir.

Gerçek kişilerin UYAP Vatandaş Bilgi Sistemi üzerinden, tüzel kişi temsilcilerinin UYAP Kurum Bilgi Sistemi üzerinden, taraf vekillerince UYAP üzerinden güvenli elektronik imza ile temyiz kanun yolu başvuru dilekçesi gönderilebilir. UYAP üzerinden yapılan başvurularda da harçlar ve gider avansı yine sistem üzerinden tahsil edilir.

Temyiz kanun yoluna başvurulanan dava veya işler, görevli daire doğru bir şekilde belirlendikten sonra dosya gönderme formu ve dizi pusulası UYAP üzerinden hazırlanarak Yargıtay'ın ilgili dairesine gönderilir.

2. Temyiz Başvuru Tarihinin Tespitinde Harç ve Gider Avansının Ödenmemiş Olmasının Etkisi

Temyiz kanun yolu başvurusu, kural olarak, fiziksel ortamda yapılmış ise, dilekçenin kaydedildiği tarihte, UYAP üzerinden yapılan başvurularda da dilekçenin sisteme kaydedildiği tarihte yapılmış sayılır⁶¹ (HMK m.366, 343, 118; Yönetmelik m.68, 208/8-9).

Yönetmeliğin 68. maddesinin 8 ve 9. bentleri ile 208. maddenin yine 8-9. bentlerinde belirtildiği üzere, “Kanun yolu başvurusu, dilekçenin UYAP üzerinden mahkeme ekranlarına düştüğü tarihte yapılmış sayılır. İşlem sonucunda başvuru sahibinin elektronik ortamda erişebileceği bir alındı belgesi oluşturulur.” hükümleri yer almaktadır. Diğer yandan m.366'ın atfıyla 343 ve 118. maddeler birlikte değerlendirildiğinde, Kanunda (m.118) “Dava, dava dilekçesinin kaydedildiği tarihte açılmış sayılır” hükmü nedeniyle, bu hususta UYAP ortamında başvuru yapan taraf veya ilgilinin başvurusunun mahkeme ekranlarına düşmesiyle ilgili sorun yaşanması veya tarih farklılığının bulunması halinde dilekçenin elektronik ortamda kaydının bulunması durumunda bu tarih esas alınır.

⁶⁰ Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik bundan sonra “Yönetmelik” olarak belirtilecektir.

⁶¹ “...21.05.1985 gün ve 1984/5 Esas, 1985/1 Karar sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında, harca tabi olmasına rağmen hesap edilip ilgisinden alınmadan temyiz defterine kaydedilen temyiz dilekçeleri (nin varlığı halinde) temyiz isteminin, temyiz defterine kaydedildiği tarihte yapılmış sayılması gerektiği...” Bkz. Yargıtay 23. HD, E.2014/3264, K.2014/7925, T.08.12.2014, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.01.2025).

Yargıtay⁶² da istinaf başvuru dilekçesinin, her ne kadar harç daha sonra yatırılmış olsa da, sistem üzerinden istinaf süresi içinde düzenlenip gönderildiği durumlarda, HMK m.343/3 maddesinin delaletiyle yine HMK m.118 gereğince, istinaf başvurusunun sisteme kaydedildiği tarihte yapılmış olacağına karar vermektedir. Aynı esaslar temyiz kanun yolu için de geçerlidir. Yani temyiz başvuru dilekçesinin, her ne kadar harç daha sonra yatırılmış olsa da, sistem üzerinden temyiz süresi içinde düzenlenip gönderildiği durumlarda, HMK m.346 ve 343/3 delaletiyle yine HMK m.118 gereğince, sisteme kaydedildiği tarihte, temyiz başvurusu yapılmış sayılır.

Ancak harçlar temyiz süresi içinde yatırılmış olup da temyiz dilekçesi süresinde verilmemiş ise “temyiz kanun yoluna başvuru” süre nedeniyle reddedilir (HMK m.366, 346). Zira temyize başvuru yukarıda da belirtildiği gibi harçların ve gider avansının yatırıldığı değil, temyiz dilekçesinin kaydedildiği tarihte yapılmış olarak kabul edilir.⁶³

3. Temyiz Başvuru Sırasında Başvuruya İlişkin Harç ve Gider Avansının Ödenmesi

Kanunda (HMK m.344, 366) belirtildiği üzere, temyiz dilekçesi verilirken, temyiz kanun yoluna başvuru için gerekli harçlar ve tebliğ giderleri de dâhil olmak üzere tüm giderler ödenir. Başka bir anlatımla, temyiz kanun yolunda temyiz başvuru harcı ile gider avansının tamamı peşin olarak ödenir. Bununla birlikte, temyiz karar ve ilam harcı maktu ise tamamı peşin alınırken, nispi nitelikte ise nispi harcın ¼’ü peşin ödenir (bkz. HMK m.344).⁶⁴

Temyiz başvuru harçları ile gider avansı, başvuru hangi mahkemeye yapılmışsa, başvurunun yapıldığı yer mahkemesince tahsil edilir (bkz. HMK m.366, 344, Yönetmelik m.68-69, 208). Başvurunun yapıldığı mahkeme temyiz için gerekli harçların ve gider avansının yatırılıp yatırılmadığını resen gözetir.

Öztek’in de belirttiği gibi,⁶⁵ uygulamada UYAP üzerinden yapılan temyiz kanun yolu başvurularında harç ve gider yatırılmadan dilekçeler gönderilebilmekte ve böylece bu dilekçeler sisteme kaydedilmektedir. Başka bir deyişle harca tabi olan temyiz başvurularında, temyiz başvurusu, UYAP üzerinden yapılıyorsa, sistem, harç ve gider avansı yatırılmadan veya eksik yatırılması halinde, talebi kabul edebilmektedir.

Diğer yandan, fiziksel ortamdaki başvurularda, mahkemelerin ön büro veya bu işlerle görevlendirilmiş yazı işleri personeli, temyiz harç ve gider avansı yatı-

⁶² Yargıtay 8. HD, E.2018/11753, K.2018/14339, T.25.06.2018; Yargıtay 11. HD, E.2019/2519, K.2020/576, T.20.01.2020 (Öztek, s. 193).

⁶³ Bkz. Yargıtay 9. HD, E.2021/5408, K.2021/9611, T.26.05.2021 (Coşkun, s. 443-444).

⁶⁴ HMK m.344 ve 366 hükümlerini birlikte değerlendirdiğimizde, temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin ödeneceği belirtilmekle birlikte, burada kastedilen maktu harçlar olup, nispi esasa tabi karar ve ilam harçlarında ¼’tür. Karş. Yargıtay 4. HD, E.1997/8136, K.1997/12099, T.18.12.1997; Yargıtay 11. HD, E.1987/2527, K.1987/5319, T.14.10.1987 (İstanbul Barosu Dergisi, 1992/7-9, s. 843).

⁶⁵ Bkz. Öztek, s. 192.

rlmadan temyiz başvuru dilekçesini kabul etmemeli, yani işleme koymamalıdır.⁶⁶ Ayrıca harç ve gider avansı yatırılmadan dilekçenin ön büro veya görevli personele verilmesi, temyiz başvurusunun yapıldığı anlamına gelmez,⁶⁷ yani böyle bir sonucu doğurmaz. Başka bir ifadeyle, harç ve gider avansı yatırılmadan temyiz başvuru dilekçesi hazırlanarak verilmesi durumunda görevli memurların bu dilekçeyi başvuru defterine kaydetmemeleri gerekir. Özellikle harçlar yönünden, Harçlar Kanunu (HK) m.32 yanında, m.127 gereği harçların tamamı peşin ödenmedikçe harca mevzu işlem yapılmaz. Yine HMK m.344 gereği de harç ve gider avansının yatırılması zorunludur. HMK m.344 hükümleri kapsamında harç ve gider avansının tahsili, Harçlar Kanununun özellikle 32. ve 127. madde hükümleri, kamu düzenine ilişkindir. Ön büroda veya tevzi bürosunda ya da mahkeme yazı işlerinde görevli memurlar harç ve gider avansını tahsil etmeden işlem yapmamalılar; temyize başvuru dilekçesini işleme almamalıdır.

Ancak ön büroda veya tevzi bürosunda ya da mahkeme yazı işlerinde görevli memurlar gerek harç ve/veya gider avansı yatırılmadan ya da eksik yatırılarak temyiz başvuru dilekçesini kaydetmişlerse, temyiz başvurusu, temyiz dilekçesinin kaydedildiği tarihte yapılmış sayılır (bkz. HMK m.343, 118, Yönetmelik m.68, 208). Aynı esaslar UYAP üzerinden yapılan başvurular için de geçerlidir.

Kararı temyiz eden taraf veya ilgili, temyiz yoluna başvurma harcı ve temyiz karar ve ilam harcı yatırılması gerekirken, istinaf kanun yoluna başvurma harcı ve istinaf karar ve ilam harcı yatırmış olabilir. Yargıtay böyle bir durumda, ilgili hukuk dairesince, temyize başvuran tarafın, temyiz kanun yoluna başvurma harcı ile temyiz karar ve ilam harcını yeniden yatırması gerekeceğine karar vermiştir. Bu durumda sayman mutemedi alındısında harç isimleri doğru yazılmalı ve sehven yatırılan harçların talep halinde iade edilmesine karar verilmelidir. Yargıtay kararın devamında, HMK m.366 atfıyla, m.344 gereği, harçların yeniden yatırılması için kanunda öngörülen yedi günlük kesin süre içinde tamamlanması, aksi halde temyiz başvurusundan vazgeçilmiş sayılacağı yönünde ihtarat gönderileceğine, ilgili tarafın tamamlama harcı yatırması suretiyle de eksikliğin giderilemeyeceğini belirtmiştir.⁶⁸

Yargıtay'ın bu görüşüne katılmamaktayız. Zira harçların iadesi işlemleri uzun sürmektedir. Ayrıca kişilerden iki defa harç tahsili, *mahkemeye erişim hakkı ile kanun yollarına başvuru hakkı* üzerinde *sınırlandırıcı etki* yarattığı gibi, başvuran taraf aleyhine gereksiz külfet yüklenmiş olur. Mahkemece istinaf için yatırılan harçların temyiz için mahsup edilerek varsa eksikliğin belirlenerek HMK m.344 hükümlerince tamamlatma yoluna gidilmesi daha uygun olur.

⁶⁶ Aynı görüşte bkz. Öztürk, Mahkeme Harçları, s. 359.

⁶⁷ Karş. Öztekin, s. 192; Gözütok, s. 77; Çiftçi, s. 169.

⁶⁸ Yargıtay 22. HD, E.2017/33908, K.2017/11137, T.15.05.2017, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.01.2025).

4. Başka Yer Mahkemesine Temyiz Başvurusu Yapılması, Harçların ve Gider Avansının Tahsili

Temyiz dilekçesi, kararı veren mahkemeden başka yer mahkemesine verilmiş ise, temyiz defterine kaydolunur ve durum derhâl kararı temyiz edilen mahkemeye (bölge adliye mahkemesine veya bozma sonrası karar veren ilk derece mahkemesine) gönderilir (HMK m.365/2).⁶⁹ Zira HMK m.366'nın atfıyla, HMK m.344 gereği harç ve gider avansının hesaplanması ve denetimi yanında, temyiz dilekçesinin, kanuni süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin olan bir karara ilişkin olduğu hallerde, temyiz dilekçesinin reddi (HMK m.346), kural olarak kararı veren mahkemece verilebilir.

Başka yer mahkemesine verilen temyiz kanun yoluna başvuru dilekçelerinde, yazı işleri müdürü veya görevli personel teslim aldığı dilekçe ve eklerini elektronik ortama aktarır, fizikî evrakı da gecikmeksizin ilgili mahkemeye gönderir. Harç ve giderlerin tam olarak yatırılıp yatırılmadığını başka yer mahkemesi kontrol eder. Eğer eksiklik varsa başvuruyu kabul etmez; yani temyiz başvuru dilekçesi işleme alınmaz. Başka yer mahkemesince temyiz dilekçesinin başvuru defterine kaydedebilmesi ve bir alındı belgesi verebilmesi için gerekli harçların ve gider avansının ödenmesi zorunludur. Bu hüküm emredici ve kamu düzenine ilişkin olup, (HK m.32 ve 127) harç ve giderler tam olarak ödenmeden başvuru işleme alınmaz.⁷⁰

Şayet başka yer mahkemesi başvuruyu, harçlar ve gider avansı almadan ya da eksik alarak kabul etmiş ise, harç ve gider avansının tamamlanması işlemi başka yer mahkemesince değil, kararı veren mahkeme tarafından yerine getirilir.⁷¹ Başka yer mahkemesi temyiz dilekçesi ve eklerini, temyiz edilen kararı vermiş olan bölge adliye mahkemesine veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesine gönderilmesinde sadece bir aracılık işlevi üstlendiği için, onun HMK m.344 anlamında zaten harç ve gider avansı tamamlattırma yetkisi bulunmamaktadır. Ayrıca kararın temyiz edilip edilemeyeceği yönünde inceleme yetkisi de yoktur. Başka yer mahkemesinin temyiz dilekçesi ve eklerini derhal kararı veren

⁶⁹ "... temyiz dilekçesi kararı veren bölge adliye mahkemesinden başka bir mahkemeye verildiğinde, temyiz defterine kaydolunarak kararı veren bölge adliye mahkemesine iletilmeli, bölge adliye mahkemesi tarafından temyiz harçları, tebliğ giderleri, temyiz süresinde yapılıp yapılmadığı, kesin bir karara ilişkin olup olmadığı gibi hususlar değerlendirilip sonucuna göre işlem yapılarak neticesinde dosya temyiz incelemesi için kararı veren bölge adliye mahkemesi tarafından Yargıtay'ın ilgili hukuk dairesine gönderilmesi gerekir..." (Yargıtay 2. HD, E.2017/758, K.2017/7716, T.19.06.2017, ayrıca bkz. Yargıtay 8. HD, E.2018/4504, K.2019/9195, T.17.10.2019; Yargıtay 3. HD, E.2020/11805, K.2020/7412, T.07.12.2020, (Öztek, s. 601-602, dn. 2).

⁷⁰ Ayrıca bkz. Öztek, s. 182, 196.

⁷¹ İstanbul BAM 13. HD, E.2019/90, K.2019/124, T.30.01.2019, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 23.01.2023).

bölge adliye mahkemesine veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesine göndermesi (HMK m.365) ile temyiz edilen kararı vermiş olan mahkeme HMK m.344 uyarınca yapmakla görevlendirildiği denetimi yerine getirme imkânına kavuşturulmuş olur.⁷²

Başka yer mahkemesi de yukarıda açıklandığı üzere, temyiz başvurusuna konu mahkeme kararında alınmasına karar verilen “karar ve ilam harcına” uygun olarak, temyiz karar ve ilam harcı belirler. Eğer başvuran taraf harçlardan muaf ise sadece gider avansı öder.

5. Bölge Adliye Mahkemesince veya Bozma Üzerine Karar Veren İlk Derece Mahkemesince Harçların Yanlış, Eksik ya da Fazla Belirlenmiş Olması Halinde Temyiz Karar ve İlam Harcının Tespiti

a. Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Uygulaması

Temyiz dilekçesinin verilmesiyle beraber, temyiz başvurusuna konu olan bölge adliye mahkemesinin kararında veya Yargıtay’ın bozma kararı üzerine hüküm veren (HMK m.373) ilk derece mahkemesinin kararında belirttiği harca uygun olarak, temyiz karar ve ilam harcı ödenmesi gerekeceğini açıklamıştık (karş. HK Eki 1 Sayılı Tarife A/III, 1-e).

Diğer yandan temyiz edilen bölge adliye mahkemesi kararında veya Yargıtay’ın bozma kararı üzerine direnme veya bozmaya uyma kararı veren ilk derece mahkemesince verilen kararda, karar ve ilam harcı yanlış belirlenmiş olabilir. Örneğin maktu karar ve ilam harcı yerine, nispi; nispi karar ve ilam harcı yerine maktu harcın belirlenmesi gibi. İlave olarak harç türü doğru belirlenmesine rağmen, harç eksik veya fazla alınmış olabilir. Bu anlamda, toplama, çarpma, bölme gibi işlem hataları nedeniyle, karar ve ilam harcı hesaplaması hatalı yapılmış ya da oranlar hatalı uygulanmış olabilir. Hatta dava konusunun birden fazla olduğu hallerde eksik harç da alınmış olabilir.

Öğretide,⁷³ “istinaf kanun yoluna başvuruda alınacak karar ve ilam harcının, mahkemece hatalı belirlenen harç üzerinden değil, ilk derece mahkemesinin kararına esas aldığı dava konusunun değerine göre doğru olarak yeniden belirlenmelidir” şeklinde görüş mevcuttur. Aynı görüş temyiz kanun yolu için de ileri sürülebilir.

Öztek,⁷⁴ alınacak peşin karar ve ilam harcının ilk derece mahkemesinin hesapladığı harç miktarı üzerinden değil, karara bağlanan dava konusunun değeri

⁷² Karş. Öztek, 196.

⁷³ Bkz. Öztek s. 189 vd.; Gözütok, s. 74 vd. ile 280 vd. Öğretide Kaya da benzer olarak, “Fazla harç alınmasının hakka ulaşımı engelleyeceği veya güçleştireceği, dolayısıyla modern hukuk sistemlerinde hakka ulaşımı engelleyen veya güçleştiren yorum yöntemi kabul edilmemektedir” şeklinde açıklama yapmaktadır (bkz. Kaya, s. 39). Ayrıca karş. Coşkun, s. 128.

⁷⁴ Öztek, s. 189-190; s. 609-612.

üzerinden, doğru olarak alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda, ilk derece mahkemesi nispi karar ve ilam harcını fazla hesaplamışsa, başvuru sırasında alınacak nispi karar ve ilam harcı mahkemece yanlış hesaplanan harç miktarı üzerinden değil, kanun hükümlerince doğru miktar hesaplanarak bu miktar üzerinden alınmalıdır. Aksi çözüm adil yargılanma hakkının ihlaline neden olabilir.

Gözütok’a göre,⁷⁵ harç muafiyeti olduğu halde, bu durum gözetilmeksizin harç alınmasına karar verilmiş ise, karardaki harca göre hesaplama yapılmamalıdır. Daha açık bir ifadeyle, bu halde, peşin karar ve ilam harcı alınmamalıdır. Yine mahkeme kararında alınması gereken harçtan daha fazla miktarda harca hükmedilmiş ise, alınacak peşin karar ve ilam harcı yanlış olan mahkeme kararına göre değil, kanun hükümleri gözetilerek doğru miktar üzerinden alınmalıdır. Ancak Gözütok, açıklamasının devamında, temyize konu kararda, karar ve ilam harcı hatalı olarak belirlenmiş ve daha az harç alınmış ise, kararda belirtilen tutar üzerinden temyiz harcı alınması gerekeceğini ifade etmektedir. Gözütok’a göre buradaki hata daha sonra kararda düzeltilmelidir.

Yargıtay’ın, İBK’da⁷⁶ belirttiği ve kanun yoluna başvuruda ilk derece mahkemesinin kararında hesaplanan karar ve ilam harcı tutarı üzerinden harç alınacağı şeklindeki uygulaması⁷⁷ yanında, tespit edebildiğimiz kadarıyla, yanlış hesaplama yapılmış olsa bile ilk derece mahkemesinin kararına uygun olarak harç alınacağı yönünde kararları⁷⁸ da vardır. Örneğin, yerel mahkemece “irtifak hakkının terkin” istemiyle açılan davada, maktu karar ve ilam harcı alınmıştır. Kararın temyizi üzerine Yargıtay burada terkin istenen irtifak hakkının bedeli üzerinden yerel mahkemece nispi karar ve ilam harcının alınması gerekeceğini belirtmiştir. Ancak Yargıtay temyiz kanun yoluna başvuruda (her ne kadar ilk derece mahkemesince yanlış karar verilmiş olmasına rağmen) temyiz karar ve ilam harcının da aynı miktarda karar ve ilam harcı olacağından yine maktu olarak alınacağını belirtmiştir.

⁷⁵ Bkz. Gözütok, s. 74 vd. ile 282-283.

⁷⁶ Bkz. Yargıtay İBK, E.1965/1, K.1965/1, T.10.05.1965, (RG 07.07.1965, 12042). Ayrıca değerlendirmeler için bkz. Gül, s. 183; Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 255 vd.

⁷⁷ “Nispi karar ve ilam harcına tabi davaların kabulüne (ya da kısmen kabulüne) ilişkin kararların istinaf edilmesi halinde alınması gereken istinaf karar ve ilam harcı nispi olup, mahkemece alınmasına karar verilen nispi karar ve ilam harcının dörtte biri peşin olarak (nispi istinaf karar ve ilam harcı olarak) alınır.” (Yargıtay 9. HD, E.2017/24255, K.2017/2100, T.12.12.2017, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 25.01.2025)).

⁷⁸ Yargıtay HGK, E.2014/14-1528, K.2016/629, T.25.05.2016, (Kaya s. 162-164). Ayrıca bkz. Yargıtay 13. HD, E.2016/25317, K.2019/8652, T.23.09.2019 (Kaya, s. 177-178).

b. Temyiz Başvurusunda Alınacak Karar ve İlam Harcının Belirlenmesine İlişkin Görüşümüz

Harçlar Kanunu'nun Eki 1 Sayılı Tarifenin A/IV bölümünün (e) bendinde, temyiz başvurularında alınacak başvuru harcı açıkça düzenlenmiştir. Buna karşılık, yine aynı Tarifenin III/1 bölümünün (e) bendinde, kanun yollarına başvuruda karar ve ilam harcının hesaplanmasında belirtilen oranların aynen uygulanacağı ifade edilmiştir. Uygulamada ve öğretide tartışılan husus, yanlış harç belirlenmiş olduğu hallerde, temyiz kanun yolundaki karar ve ilam harcının hesaplanmasında, mahkeme kararında hesaplanan harç tutarı mı esas alınacak, yoksa harç hükmü altına alınan dava konusunun değerine göre yeniden mi hesaplanacak sorunudur. Kanaatimizce, temyiz kanun yolu aşamasında tahsil edilecek harçlara ilişkin hesaplama, “bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesi kararında alınmasına karar verilen karar ve ilam harcının miktarı üzerinden” yapılmalıdır. Dolayısıyla, harçları tahsil edecek mahkemece, karar ve ilam harcının yanlış alındığına karar verilerek temyiz başvurusunda bulunandan doğru tutar veya türde harç alınması yoluna gidilememelidir.

Şunu da belirtelim ki, eksik veya fazla harç alınması yahut yanlış türde harç alınması, hukuka aykırı bir karardır. Ancak bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince nihai karar verildiği andan itibaren, bu karardan mahkeme elini çekmiştir. Eğer mahkeme kararında yanlışlık veya hukuka aykırılık olduğu belirtilerek, temyiz başvurusunda bulunulan mahkeme tarafından doğru tutar veya türde harç alınmasına karar verilirse, mahkeme kararına müdahale edilmiş olur. Hükmün tashihi, tavzihi⁷⁹ ve tamamlanmasına ilişkin HMK m.304-306'da yer alan düzenlemelerde olduğu gibi, kanun yolu denetimleri haricinde, verilen bir nihai kararın hangi hallerde ve nasıl denetleneceği, yeniden incelenebileceği veya düzeltilebileceği Kanunda belirtilmiştir.

Dolayısıyla, temyiz kanun yoluna başvuruda, başvuruya konu mahkeme kararında, harçların yanlış hesaplandığı gerekçesiyle, harçları tahsil edecek olan mahkemece, karardaki harcın esas alınmaması ve düzeltilerek uygulanması mahkeme kararının denetlenmesi anlamına gelir. Bu şekildeki uygulamanın, HMK'daki düzenlemeler (HMK m.304-306, 341 vd. ile m.361 vd.) ile içtihadı birleştirme kararına⁸⁰ uygun olmadığı kanaatindeyiz.

⁷⁹ “... Diğer taraftan, HMK'nun 305/2 fıkrası uyarınca, hüküm fıkrasında taraflara tanınan hakların ve yüklenen borçların tavzihi yolu ile değiştirilemeyeceği yönündeki düzenlemeye aykırı olarak, hüküm fıkrasının 3. bendinde yer alan 13.662-TL karar ve ilam harcının 17.03.2017 tarihli tavzihi kararı ile 2.703,20-TL olarak düzeltilmesi de doğru görülmemiştir...”. Bkz. Yargıtay 3. HD, E.2017/15978, K.2018/6246, T.04.06.2018 (RG, 18.05.2019, 30778).

⁸⁰ Bkz. Yargıtay İBK, E.1965/1, K.1965/1, T.10.05.1965, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 11.11.2024).

c. Yanlış Harç Hesaplaması Halinde Yargıtay'ın Vereceği Kararla İlgili Görüşümüz

Bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince karar ve ilam harcı yanlış belirlenmiş olabilir. Bu defa karardaki harç miktarı temyiz başvurusunda esas alındığında, yanlış karara bağlanan harç üzerinden temyiz karar ve ilam harcı alınmış olur.

Bu halde harcın hukuka aykırı belirlenmiş olması ve buna dayalı olarak temyiz başvurusunda da yanlış harç alındığı hususu gerekçe gösterilerek, Yargıtay tarafından inceleme yapılmaksızın geri gönderme kararı verilememelidir. Çünkü bu durum ancak esas incelemesini gerekli kılar. Ön inceleme aşamasında verilecek olan kararların temel niteliği işin esası ve temyize konu kararla ilgisinin olmamasıdır.⁸¹ Burada verilecek kararlar temyiz başvurusuyla ilgili olup, başvurunun kabul edilebilir olup olmadığını tespit eden usule ilişkin kararlardır.⁸² Dolayısıyla HMK m.366'ın yollamasıyla 352. madde hükmü kapsamında ön inceleme konuya konu edilebilecek bir husus olmadığı kanaatindeyiz.

Yargıtay bir davada,⁸³ harçtan muaf olan davacıdan başlangıçta başvuru harcı ile maktu karar ve ilam harcının alınmaması gerektiği halde, bunun alınmış olmasını, hüküm verilirken davacıya iadesine karar verilmesi gerekirken bu hususun da göz ardı edilmesini hukuka aykırı bulmuştur. Ancak Yargıtay hukuk dairesi, böyle bir durumda, kanun yolu aşamasında geri gönderme kararı vermemiştir. Karar bu yönüyle usul ve yasaya aykırı olmakla birlikte, esas hüküm hukuka uygun olduğu için, kararı sadece harçlar yönüyle düzelterek onama kararı vermiştir. Çünkü harcın iadesine karar vermek için yeniden yargılama yapılmasına gerek bulunmamaktadır (bkz. HMK m.370/2). Ancak esas hükmün de hukuka uygun olmadığına karar verilirse, hem harçlara ilişkin hem de esasa ilişkin bozma kararı verilmesi gerekirdi (HMK m.371).

Yine Yargıtay 3. HD⁸⁴ tarafından bir davada benzer nitelikte karar verilmiştir. İcra takibinde ödeme emrine itiraz üzerine açılan itirazın iptali davasında, davacı alacaklı, asıl alacak ile işlemiş faiz olmak üzere, bunların toplamı üzerinden dava açmıştır. İlk derece mahkemesince karar verilirken karar ve ilam harcı ile vekâlet ücretinin belirlenmesinde, hükmedilen asıl alacak tutarı üzerinden hesaplama yapılmıştır. Davacı sadece vekâlet ücreti yönünden istinaf başvurusunda bulunmuş, bölge adliye mahkemesi istemi esastan reddetmiştir. Kararın temyizi üzerine 3. HD'si, kamu düzenine ilişkin olan karar ve ilam harcının, yanlış ve eksik he-

⁸¹ Karş. Yargıtay HGK, E.2022/245, K.2022/775, T.12.07.2023, <https://hukuksitesi.com.tr> (Erişim Tarihi: 23.01.2025).

⁸² Karş. Tolga Akkaya, Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Ankara, 2019, s. 319; Tanrıver, Usul-II, s. 105; Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası-Usul, s. 691; Görgün / Börü / Kodakoğlu-Usul, s. 735; Kuru / Aydın, Usul, s. 528 vd.

⁸³ Yargıtay 13. HD, E.2016/25317, K.2019/8652, T.23.09.2019 (Kaya, s. 177-178).

⁸⁴ Yargıtay 3. HD, E.2019/5882, K.2020/212, T.15.01.2020 (Coşkun, s. 240-241).

saplanması yanında, vekâlet ücretinin hesaplanmasında da yanlışlık yapıldığı ve eksik hesaplandığı belirtilmiş, alacaklının talep ettiği işlemiş faiz alacağının da dâhil edilmesi gerekeceğine karar vermiştir. Ancak söz konusu davada harcın ek-sik alınmış olması hususu esas incelemesine konu edilmiştir.

Dolayısıyla esas hükmün hukuka uygun olması halinde, Yargıtay'ın ilgili hukuk dairesi, bölge adliye mahkemesinin kararının sadece ilgili kısımlarının kaldırılmasına, diğer temyiz itirazlarının reddine karar verir. Peşin alınan temyiz karar ve ilam harcının başvurana iadesine, hükmün harçlardaki yanlışlık düzeltilerek onanmasına karar verilir. Burada görüleceği üzere gönderme kararı verilemez.

Yine benzer olarak temyiz başvurusunda, mahkemece belirlenen harç tutarından fazla harç alınmış olsa bile, yine geri gönderme kararı verilmemelidir. Eğer esas incelemesine geçilmiş ise esas incelemesi sonrasında verilen karar ile beraber fazla alınan harçla ilgili karar da verilebilir.⁸⁵ Temyiz kanun yolunda esas incelemesine geçilmeden önce veya geçildikten sonra usule ilişkin bir karar verilmiş ise bu karar ile beraber fazla alınan harç ile ilgili karar da verilir.

D. Temyiz Dilekçesine Cevap Verme ve Katılma Yolu ile Temyize Başvuruda Harç ve Gider Avansının Ödenmesi

1. Temyiz Dilekçesine Cevap Vermede Harç ve Gider Avansı Yükümlülüğü

Kanunun 362/2. maddesi hükmü yanında, yine 366. maddenin yaptığı yol-lama ile 347. madde gereğince temyiz dilekçesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay'ın bozması üzerine karar veren ilk derece mahkemesince, karşı tarafa tebliğ edilir. Kendisine temyiz dilekçesi tebliğ edilen karşı taraf veya ilgili, tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde, kararın veren mahkemeye veya başka yer mahkemesine sadece karşı tarafın temyiz dilekçesine bağlı kalarak ona cevap verebilir.⁸⁶ Cevap verilmiş olması herhangi bir harç veya gidere tabi değildir.

⁸⁵ "... Somut uyuşmazlıkta, nispi değere tabi bulunan davada, davanın reddine ilişkin ilk derece mahkemesi kararı aleyhinde ilgili tarafça istinaf kanun yoluna başvurulmuş olup, bölge adliye mahkemesince tarafların istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş, fakat istinaf karar ve ilam harcının nispi olarak davalıdan tahsiline karar verilmişse de bu karar hatalıdır. ... davanın ilk derece mahkemesince reddine karar verilmiş olması karşısında davalı hakkında maktu harca karar ve ilam harcına hükmedilmesi gerekirken, hatalı değerlendirme sonucu davalıdan nispi istinaf karar ve ilam harcının tahsiline karar verilmesi doğru değil ise de; bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılamayı gerektirmeyeceğinden HMK'nın 370/2. maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi kararının düzelterek onanması gerekmektedir..." bkz. Yargıtay HGK, E.2013/1220, K.2015/812, T.28.01.2015, (Aldemir, s. 625).

⁸⁶ Cevap dilekçesi ile ilgili olarak bkz. Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası, Usul Hukuku, s. 690; Kuru / Aydın, s. 526 vd.; Görgün / Börü / Kodakoğlu, Usul Hukuku, s. 732 vd.

2. Temyiz Dilekçesine Cevap ile Birlikte Katılma Yoluyla Temyiz Başvurusunda Harç ve Gider Avansı

Kendisine temyiz dilekçesi tebliğ edilmiş olan karşı taraf, temyiz dilekçesine hiç cevap vermeyebilir. Cevap verme zorunluluğu yoktur. Eğer karşı taraf temyiz dilekçesine cevap vermek ya da katılma yoluyla temyiz başvurusunda bulunmak istiyorsa, bu işlemleri temyiz dilekçesinin kendisine tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde yapması gerekir. Bu süre hak düşürücü süredir (HMK m.361).

Temyiz dilekçesi kendisine tebliğ edilen taraf, daha önce temyize başvurma hakkı bulunmasa,⁸⁷ örneğin başvuru süresini geçirmiş ya da miktar ve değer itibarıyla temyiz hakkı olmasa bile, vereceği dilekçe ile katılma yoluyla temyiz başvurusunda bulunabilir. Ancak asıl temyize başvuran tarafın başvurusu, incelenmeden, geçerli bir başvuru olduğu belirlenmeden ve harç ve gider avansı tam yatırılmadan diğer tarafa tebliğ edilmemelidir. Dolayısıyla asıl temyiz dilekçesi karşı tarafa tebliğ edilmeden, diğer tarafın katılma yoluyla temyize başvurusu mümkün değildir. Katılma yoluyla başvuracak tarafın, temyize başvurulduğunu öğrenmiş olması, katılma yoluyla temyize başvuru için yeterli değildir.

Temyiz dilekçesinin karşı tarafa tebliği için gerekli tebliğ gideri, temyiz eden tarafından yatırılan gider avansından karşılanır. Katılma yoluyla temyiz başvurusu varsa, bu başvuru asıl temyiz eden tarafa tebliğ edilir. Ancak harç ve/veya gider avansı eksik yatırılmış veya hiç yatırılmamış ise müteakip işlemler yapılamayacağından (HK m.32, 127), katılma yoluyla temyiz talebine ait dilekçe, asıl temyiz yoluna asıl başvuran tarafa tebliğ edilmemelidir. Temyiz yoluna asıl başvuran taraf, buna karşı iki hafta içinde cevap verebilir (HMK m.362/2, 366, 347, 348).

Katılma yoluyla temyize başvuran taraf ister davalı, isterse davacı olsun, öncelikle asıl temyize başvuruda olduğu gibi, hukuki yararının olması şartı aranmaz. Çünkü diğer tarafın temyiz dilekçesi kendisine tebliğ edilen taraf, temyize başvurma hakkı bulunmasa veya temyiz süresini kaçırmış olsa bile katılma yoluyla temyiz kanun yoluna başvurma hakkı vardır (HMK m.362/2, 366, 344, 347, 348).

Katılma yoluyla kanun yollarına başvuruda da, başvuru harcı ile karar ve ilam harcı alınır. Dava, konu itibarıyla harca tabi olmayan bir dava ise, kanun

⁸⁷ Hukuki yararının olmaması veya asıl isteminin kabul edilmeyen bölümü temyiz sınırını (HMK m.362/1-a, geçmediği için temyiz etme hakkı bulunmayan taraf da, diğer temyiz hakkı bulunan tarafın süresinde hükmü temyiz etmesi halinde, katılma yoluyla temyize gidebilir (bkz. Kuru ve Aydın, Usul, Usul, 527). "... davada reddedilen miktar 180.000-TL olup davacı yönünden temyiz edilebilirlik sınırının üzerinde olmakla birlikte, davalı yönünden reddedilen miktar 20.000-TL temyiz sınırının altında kaldığından davalı HMK 348/1 maddesi uyarınca ancak davacının temyizi halinde katılma yolu ile temyiz hakkına sahiptir..." (Yargıtay 4. HD, E.2020/912, K.2020/3288, T.21.12.2020, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.05.2024).

yolları aşamasında da harç alınmaz. Ancak harçtan muafiyet kişi yönünden ise, asıl temyiz eden tarafın harçtan muaf olması, katılma yoluyla temyize başvuran tarafı da harçtan muaf kılmaz.

Burada belirtmek gerekir ki, davada karara bağlanan karar ve ilam harcının türü ne olursa olsun, kural olarak katılma yoluyla temyiz talebinde bulunandan maktu karar ve ilam harcı⁸⁸ alınır. Ancak davada asıl temyiz hakkına sahip taraf, süresinde temyize başvuramaması nedeniyle, diğer tarafın başvurusuna dayalı olarak katılma yoluyla temyize başvuruyorsa, bu halde davada karara bağlanan harç üzerinden temyiz karar ve ilam harcı ödemelidir. Başka bir anlatımla, asıl temyize başvuruda hangi harcı ödeyecek ise, maktu veya nispi, o harç alınmalıdır. Harç ve gider avansının eksik yatırılması veya hiç yatırılmaması halinde aynı hükümlere göre tamamlattırma yapılır. Yine katılma yoluyla temyiz talebinin reddinde de esas temyiz talebinin reddine ait hükümler uygulanır (bkz. HMK m.344, 346, 347, 366).

Asıl temyiz yoluna başvuran, bu talebinden feragat eder veya temyiz talebi Yargıtay tarafından esas hakkında karar verilmeden reddedilirse, katılma yolu ile başvuranın talebi de reddedilir. Çünkü asıl istemin incelenmediği bir durumda ona bağlı olan istemin de incelenmemesi gerekir⁸⁹ (HMK m.366, 348). Asıl temyiz yoluna başvuran, bu talebinden feragat ettiğinde, katılma yoluyla temyiz talebinde bulunan eksik harç ve gider avansı yatırmış ise, tamamlatma işlemi yapılmaz. Zira onun da istemi reddedileceği gibi, kısmen dahi olsun yatırmış olduğu harç ve gider avansı varsa iadesine karar verilir.

II. TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU AŞAMASINDA EKSİK HARÇ VE GİDER AVANSININ TAMAMLATTIRILMASI

A. Harç ve Gider Avansı Eksikliğinin Kararı Veren Bölge Adliye Mahkemesince veya Bozma Üzerine Karar Veren İlk Derece Mahkemesince Tespiti ve Tamamlattırma Usulü

1. Genel Olarak Harç ve Gider Avansının Tamamlattırılması Usulü

Temyiz başvurusu yapıldıktan sonra, harç ve gider avansının (doğru) yatırılıp yatırılmadığına ilişkin denetleme, ilk olarak, kararı veren mahkemece yapılır. Kanun koyucu, harçların hiç ödenmemesi ile eksik ödenmesi arasında bir ayırım yapmadan her ikisini de aynı hukuki sonuçlara tabi tutmuştur. Benzer şekilde

⁸⁸ "... hükmü katılma yoluyla temyiz eden davalı vekilinin temyiz yoluna başvuru harcı ile maktu temyiz (karar ve ilam) harcını yatırmadığı... anlaşılmış olmakla, ... HMK'nın 344. maddesindeki prosedür işletilerek sonuca göre işlem yapılması, ... üzere dosyanın mahalline geri çevrilmesine..." (Yargıtay. 11. HD, E.2021/8898, K.2021/7382, T.27.12.2021, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 25.02.2025)).

⁸⁹ Arslan / Yılmaz / Taşpınar-Ayvaz / Hanağası-Usul Hukuku, s. 690.

harçlar ile gider avansı arasında da bir ayırım yapılmamış; bunlardan herhangi birinin hiç ödenmemesi veya eksik ödenmesi yine aynı sonuçlara tabidir (HMK m.344, 366, 372/2).

Harç ve gider avansının eksik yatırılmış olduğu veya hiç yatırılmadığı hallerde, kural olarak tespit hangi mahkeme tarafından yapılmış olursa olsun, tamamlattırma işlemi, kararı veren bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince yapılır.

- (1) Temyiz dilekçesi doğrudan kararı veren mahkemeye verilmiş ve harçlar ile gider avansının hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğunun tespiti aynı mahkeme tarafından yapılmış ise, mahkemece tamamlattırma işlemi yapılır (HMK m.366, 344). Kararı veren mahkeme tarafından verilecek bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde temyiz başvurusundan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir (HMK m.366, 344). Diğer yandan şunu belirtmekte yarar vardır ki; harçların ve/veya gider avansının hiç yatırılmadığı ya da eksik yatırıldığına tespiti halinde temyiz başvurusunun reddine karar verilmaz.
- (2) Kararı veren mahkeme tarafından, temyiz kanun yolu başvurusu için gerekli harç ve gider avansının hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğunun ilgili tarafa⁹⁰ bildirilmesi (ihtarat) önemli usulü işlemlerden biridir. Özellikle bu bildirimin içeriği önemlidir.⁹¹

Zira bildirimde:

- (i) *Eksik olan veya yatırılmayan unsurun ne olduğu, yani başvuru harcı mı, karar ve ilam harcı mı ve/veya gider avansının mı eksik olduğu,*
- (ii) *Ödenmesi gereken başvuru harcının, karar ve ilam harcının veya gider avansının tutarının ne olduğu,*
- (iii) *Eksik harç ve/veya gider avansının nereye yatırılacağı,*
- (iv) *Eksik harç ve/veya gider avansının bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması gerektiği,*
- (v) *Eksikliğin tamamlanmaması ya da yatırılmaması durumunda başvurudan vazgeçmiş sayılacağı,*

Hususları açık ve tereddütte yer vermeyecek şekilde başvurana yazılı olarak bildirilmelidir.

⁹⁰ Diğer yandan, kanun yoluna başvuru, vekille yapılan hallerde, mahkeme tarafından verilen kesin süre bildirimleri vekile, avukata yapılır. Asile tebligat yapılmaz (HMK m.438, Teb.K. m.11).

⁹¹ Yargıtay'ın istikrar kazanan görüş ve uygulamasına göre, ... usulüne uygun düzenlenmeyen muhturalara dayalı olarak oluşturulan kararlar hüküm ve sonuç doğurmaz. Bkz. Yargıtay 22. HD, E.2019/2739, K.2019/7054, T.29.03.2019; Yargıtay 15. HD, E.2018/843, K.2018/2625, T.21.06.2018 (Öztek, s. 200, dn. 19).

- (3) Yargıtay⁹² kararlarında, HMK m.344’de “*mahkeme tarafından verilecek bir haftalık kesin süre içinde*” ibaresinin bulunduğu, dolayısıyla “*bildirim mutlaka kararı veren mahkeme hâkimi veya başkanı tarafından yapılması ve imzalanması gerektiği*” belirtilmiştir. Zira Yargıtay’a göre, yazı işleri müdürü veya personelinin ilgili tarafa başvuru harcı ve/veya gider avansını yatırmaması veya eksikliğini tamamlaması için süre verme yetkisi yoktur.

Diğer yandan öğretilde,⁹³ Kanunda (HMK m.344) “*kararı veren mahkeme tarafından verilecek bir haftalık süre*” ibaresi kullanıldığı, burada mutlaka bu bildirim mahkeme hâkimi veya başkanı tarafından yani hâkim veya mahkeme başkanının imzasıyla yapılması anlamına gelmeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla yazı işleri müdürünün imzasıyla yapılması halinde de geçerli olması gerektiği ileri sürüldüğü gibi, harç ve gider avansının yatırılması veya eksikliklerinin tamamlanmasına yönelik bildirimlerin ilk derece mahkemelerinde hâkim veya toplu mahkemelerde mahkeme başkanı dışında, yazı işleri müdürünce de imzalanıp gönderilebileceği ifade edilmiştir.

Ancak belirtmek gerekir ki Kanunun değişik yerlerinde (bkz. m.45, 189, 265, 290, 382 ... gibi) “*mahkeme tarafından*” ibaresi kullanılmaktadır. Mahkemelerde kural olarak yargılama faaliyeti kapsamında irade açıklaması ve karar verme yetkisi hâkim, mahkeme başkanı veya hâkimlerden oluşan topluluğa aittir. Yargılama faaliyeti kapsamındaki işlemlerde, yapılan işlemin geçerliliği mahkemenin asli unsuru olan hâkim, mahkeme başkanı veya toplu mahkemelerde hâkimlerden oluşan topluluğun irade açıklamasına bağlıdır.

Bunun dışında yazı işleri müdürü veya diğer görevlilerin yargılama faaliyeti kapsamındaki işlemlere yönelik mahkeme adına yetki kullanabilmesi için kendilerine açıkça yetki belirlemesi ya da yetki devri yapılmış olması gerekir (HMK m.158, 159, 216, 301, 445’te olduğu gibi). Bu nedenle, yazı işleri müdürlerine mevzuatta yetki verilmediği veya yetki devri ya da imza yetkisi devri yapılmadığı müddetçe, yargılama faaliyeti kapsamında yapılacak işlemlerde yetki (irade açıklaması)⁹⁴ hâkim veya mahkeme başkanına aittir. Başka bir ifadeyle yargılama faaliyetleri kapsamında taraflara veya ilgili kişi ya da mercilere bildirim, davetiye, talimat gibi adli yazıların yazılmasına ve gönderilmesine, kanunlarda açıkça aksi belirtilmedikçe, mahkemenin asli unsuru olan hâkim tarafından karar verilebilir. Söz konusu yazıların da hâkim veya mahkeme başkanınca imzalanması gerekir.

⁹² Yargıtay 12. HD, E.2020/7484, K.2020/9424, T.09.11.2020 (Öztek, s. 202-203).

⁹³ Bkz. Çiftçi, s. 162-163; Öztek, s. 201.

⁹⁴ İmza, elektronik imza, hatta paraf, iradenin açıklandığının ve yetkinin kullanıldığının fiziki belgeye veya elektronik ortama yansımadır. Böylece imza atan kişi, makam veya merci söz konusu belgeyi yazdığını ve içeriğini onayladığını belirtmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mesut Ertanhan, Kamu Görevlilerinin İmza, Paraf ve Elektronik İmzalarından Doğan Sorumlulukları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 23 vd.

Ancak, mahkemelerin iş yoğunluğu ve bu anlamda hâkimlerin de iş yoğunluğunun fazla olması karşısında, bu tarz yazıların “hâkim adına” ilgili yazı işleri müdürünce imzalanabilmesinin doğru olacağı görüşündeyiz. Dolayısıyla yargısal faaliyetler kapsamında bu tür yazıların hazırlanması ve yazışmaların yapılmasında yetki devri yapılmasının ya da hâkimler adına yazı işleri müdürlerine imza yetkisi verilmesi usul ekonomisi ilkesine uygun olur.

2. Verilen Kesin Süre İçerisinde Temyiz Harç ve Gider Avansının Tamamlanmış Olması

İhtarda belirtilen süre içerisinde ve de mahkemece belirtilen tutarda, harç ve gider avansı yatırıldığı, yani eksiklik tamamlandığı takdirde, dosya temyiz incelemesi için Yargıtay’a gönderilir (HMK m.344, 346/2). Harç ve giderlere ilişkin düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olduğundan, Yargıtay temyiz başvurusu sırasında yatırılan harç ve gider avansının miktarı yanında, mahkemenin tamamlattırma işleminin hukuka uygun olup olmadığını da resen denetler. Bir hukuka aykırılık varsa temyize ilişkin kararında bu hususu da belirtilerek gerekli olan karar verilir (bkz. HMK m.366, 346, 352). İşlemler usulüne uygun olarak yapılmış ise temyiz incelemesine geçilir.

Eğer temyiz başvurusuna ait harç ve gider avansı, fazla tahsil edilmiş ise, fazla tahsil edilen tutara ilişkin karar, esas dava hakkındaki karar ile birlikte verilir. Yargıtay, esas dava hakkındaki kararı hukuka uygun bulsa bile, düzelterek onama kararı verir (HMK m.370). Çünkü mahkeme kararına dayanılarak fazla harç tahsil edilmiştir. Yargıtay, İBK⁹⁵ ile temyiz kanun yolunda düzelterek onama kararlarının bozma kararı gibi sonuç doğuracağına karar vermiştir. Dolayısıyla başvuran taraf haklı çıktığı için harçlar iade edilir. Ancak ilgili taraf doğrudan harç ve gider avansını kendisi fazla yatırmış ise, kararı veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince ek karar verilerek fazlaya ilişkin tutarın istek halinde (HK m.31) iadesine karar verilir. Bu karar verilmeden dosya Yargıtay’a gönderilmiş olsa bile, başvuran tarafın fazla yatırdığı harç gerekçe gösterilerek bozma veya düzelterek onama kararı verilmez. Çünkü fazladan tahsilin mahkeme kararına dayanması gerekir. Bu halde sadece fazladan yatırılan kısmın istek halinde iadesine karar verilmelidir (HK m.31).

Temyiz tarihi itibarıyla, yatırılması gereken başvuru harcı ile temyiz karar ve ilam harcı yatırılmış, fakat bu harçlardan birisi eksik diğeri fazla ise, bir harçtaki fazla tutar diğer harçtaki eksikliği tamamlayacak tutarı içeriyorsa mahsup edilebilmelidir. Tespit, kararı veren mahkemece yapılmış ise eksik olan harcın karşılıklı mahsup suretiyle tamamlanmasına, mahsuptan sonra varsa fazla yatırılan kısmın istek halinde iadesi (HK m.31) için ek karar verilir. Ancak Yargıtay mahsup yapılmasına izin vermemekte, mahkeme eksik harçta tamamlatma yapmamışsa, geri çevirme kararı vermektedir.⁹⁶

⁹⁵ Bkz. Yargıtay İBK, E.2018/2, K.2018/8, T.28.09.2018 (RG, 14.03.2019, 30714). Ayrıca bkz. Ertanhan, Yargılama ve Takip Giderleri, s. 273-274.

⁹⁶ Yargıtay 22. HD, E.2013/31746, K.2013/22835, T.30.10.2013, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 16.01.2025).

3. Verilen Süre İçinde Harç ve Gider Avansının Tamamlanmamış Olması

a. Genel Olarak

Temyiz harç ve gider avansının hiç yatırılmaması veya eksik yatırılması halinde, tamamlattırma yetkisi, kararı veren ilk derece mahkemesine veya bölge adliye mahkemesine aittir. Kararı veren mahkeme, süresinde temyiz başvurusunda bulunan, ancak harç ve gider avansını hiç yatırmayan veya eksik yatıran tarafa, HMK m.366 atfıyla, m.344 gereği, harç ve gider avansını tamamlaması için bir haftalık süre verir. İlgili taraf harç ve gider avansı yatırmış olmakla beraber, ilk derece mahkemesinin veya bölge adliye mahkemesinin kararında belirttiği tutara uygun olarak tamamlama yapmamış ise, kısmen tamamlama, harç ve gider avansının tamamlanmamasının hukuki sonuçlarına tabidir.

Dolayısıyla verilen süre içinde (HMK m.344, 366) harç ve gider avansı tamamlanmadığı takdirde, kararı vermiş olan mahkeme temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verir.

Ayrıca bölge adliye mahkemesinin veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesinin harç ve gider avansının tamamlanmasına ilişkin bildirimi bir ara karar olduğu, nihai bir karar olmadığı için, bu karara karşı konulamaz. Yani harç ve giderlerin tamamlanması için yapılan bildirim üzerine ilgili taraf, doğrudan bu karara karşı kanun yoluna başvuramaz. İlgili taraf, ilk olarak tamamlama işlemini yapar ve esas davanın temyiz kanun yolu mahkemesi olan Yargıtay’a gönderilmesini sağlar. Bu aşamada zaten esas dava temyiz kanun yoluna götürüldüğü için tamamlattırma işlemi de resen Yargıtay tarafından denetlenir.

İkinci olarak harç ve gider avansı ihtaratta belirtildiği şekilde tamamlanmaz. Bunun üzerine mahkemenin “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*” tebliği beklenir. Bu kararın tebliği üzerine, yalnızca bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilir (HMK m.344, 346, 366).

b. Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılmasına Karar Verilmesi

İlgili taraf “verilen süre içinde harç ve gider avansı yatırmadığı veya eksikliğini tamamlamadığı” takdirde, kararı veren mahkemece yapılacak tespit üzerine “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına*” karar verilir (HMK m.344, 366).

Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı harca tabi değildir. Bununla birlikte temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararının neticesinde, ortada vaki bir başvurunun olduğu kabul edilmediğinden, istek halinde başvuru harcı ile karar ve ilam harcının da iadesine karar verilmelidir. Gider avansından yapılan masraflar düştükten ve karar kesinleştikten sonra varsa artan bakiye de iade edilir.

Diğer yandan, “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*”, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesince ilgili tarafa tebliğ edilir. “Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına” karşı, temyiz kanun yoluna başvurulabilir (HMK m.344, 346/2, 366).

“Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” tebliğ edilmeden önce, ilgili taraf yeniden temyiz dilekçesi vermiş veya süre geçtikten sonra tamamlama yapmış olabilir. Harç veya gider avansındaki eksikliklerin süre sona erdikten sonra tamamlanması veya kanun yoluna başvuru süresi sona erdikten sonra ikinci defa yeniden temyiz kanun yoluna başvuru dilekçesi verilmesi, kararı veren mahkemece verilecek olan “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına” etki etmez.

Bu halde HMK m.366 ve 344’ün yaptığı atıf nedeniyle m.346/2 gereği “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına karşı” ilgilinin yapacağı işlem beklenir. HMK m.346/2 gereği artık ilgili bu defa yeniden harç ve gider avansı yatırarak “*başvurunun yapılmamış sayılması kararına*” karşı temyiz kanun yoluna başvurabilir.

Bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulmazsa (HMK m.344, 346/2), “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” kesinleşmiş olacağı gibi, esas davada verilen hüküm de süresinde kanun yollarına gidilmediği için kesinleşmiş olur.⁹⁷

Bu karar, ilgiliye tebliğ edilmeden önce, fakat süresi geçtikten sonra, harç ve gider avansı tamamlanmış ise, “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararından” sonra ikinci bir karar olarak artık *temyiz dilekçesinin reddine* karar verilir (HMK m.346). Böyle bir durumda varsa başvurunun asıl dava için yatırdığı harçlar ile süre geçtikten sonra yatırdığı tüm harçların, ortada kabul edilmiş bir başvuru olmadığı için istek üzerine iadesine karar verilmelidir (HK m.31).

c. Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılmasına Karşı Temyiz Kanun Yoluna Başvurulması

Temyiz başvurusu yapılmamış sayılan taraf veya ilgili, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren iki hafta⁹⁸ içinde bu karara karşı *temyiz kanun yoluna* başvurabilir (HMK m.366, 344, 346/2). Yani temyiz kanun yoluna başvuran taraf, harçların ve/veya gider avansının tam olduğunu veya tamamlattırma işleminin usulüne uygun olarak yapılmadığını belirterek “başvurusunun kabul edilmeyerek temyiz isteminden vazgeçmiş sayılması kararına” karşı esas hükümden (karardan) ayrı olarak temyiz kanun yoluna başvurabilir. Bu durumda, esas dosya da bu başvuru ile beraber Yargıtay’a gönderilir.

“*Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*”, temyiz incelemesi talep edilen asıl dava konusu karardan ayrı ve nihai bir karardır. Yargıtay’a yapılacak temyiz başvurusunda, ayrıca hem başvuru harcı hem de karar ve ilam

⁹⁷ Ancak diğer taraf veya ilgililerin temyiz kanun yoluna başvuru hakları varsa ve süresinde başvurlarsa karar henüz daha kesinleşmeyecektir.

⁹⁸ 7499 sayılı Kanunun 37’nci maddesiyle bu fıkrada yer alan “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir (bkz. RG, 12.3.2024, 32487).

harcı ödenir. Daha açık bir ifadeyle, bu başvuru, ayrı ve başkaca bir karara karşı olduğu için, ayrıca temyiz kanun yoluna başvuru harcı, karar ve ilam harcı ve gider avansı yatırılmalıdır (HMK m.346). Bu kararın konusu, temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması olduğu için, usule ilişkin bir karardır. Dolayısıyla konusu usule ilişkin nihai karar olan veya parasal değer ifade etmeyen davalarda hesaplanacak karar ve ilam harcı maktudur.⁹⁹ Yani konusu itibariyle maktu karar ve ilam harcına tabidir.¹⁰⁰

d. Temyiz Başvurusunun ve Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılması Kararının Yargıtay Tarafından Temyiz Kanun Yolunda İncelenmesi

“*Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına*” karşı, HMK m.346/2 hükümlerince temyize gidildiğinde, Yargıtay’ın söz konusu kararı öncelikle incelemesi gerekir (karş. HMK m.369/7, İİK m.366; 04.02.1983 Tarih ve 2797 Sayılı Yargıtay Kanunu¹⁰¹ m.40, 60). Yargıtay tarafından yapılacak inceleme, verilen kararda yer alabilecek durumlara göre aşağıda belirtildiği şekilde yapılabilir.

i. Asıl Davadaki Temyiz Başvurusunda Harç ve Gider Avansı Eksikliği Olmadığı ya da Eksiklik Tamamlandığı Halde “Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılmasına” Karar Verilmiş Olması

Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince, önce HMK m.344 anlamında, esas davada temyiz başvurusu yapılırken temyiz harç ve gider avansının kurallara uygun (eksiksiz) yatırılmış olup olmadığına bakılır. Temyiz başvurusunda bulunan taraf, kurallara uygun (eksiksiz) olarak temyiz harç ve gider avansını yatırmış, ise aslında bir eksikliğin olmadığı ortaya çıkar. Yahut eksiklik olmakla beraber usulüne uygun olarak tamamlanmış olabilir. Bu hallerde bölge adliye mahkemesinin veya ilk derece mahkemesinin HMK m.344 ve 346/2 anlamında aldığı “başvurunun yapılmamış sayılması kararı” yerinde görülmez. Yargıtay bölge adliye mahkemesinin veya ilk derece mahkemesinin bu kararını kaldırarak, ilk temyiz dilekçesinde belirtilen esas ve usul dâhilinde temyiz incelemesini yapar (HMK m.346/2, 352, 366, Yargıtay Kanunu m.40).

“*Mahkeme kararının kaldırılması*” istinaf kanun yoluna özgü bir karar olmakla beraber, buna benzer bir düzenleme HMK m.373’te vardır. Zira maddede, “Yargıtay ilgili dairesinin tamamen veya kısmen bozma kararı, başvurunun bölge adliye mahkemesi tarafından esastan reddi kararına ilişkin ise bölge adliye

⁹⁹ Ayrıca Gözütok’a göre, başvurunun yapılmamış sayılması kararı süresinde tamamlanmamış harç eksikliği nedeniyle verilmiş ise bu karara karşı istinaf başvurusu yapılması halinde peşin harcın maktu olarak yatırılması yeterlidir. Ancak taraf nispi temyiz harcı yatırmak isterse buna da engel olunmamalı bu harç alınmalıdır. Bu ilerde geri çevirme kararı verilmemesi için önemli olabilecektir (bkz. Gözütok, s. 80).

¹⁰⁰ Yargıtay 11. HD, E.2022/4694, K.2022/5581, T.07.09.2022, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.02.2014).

¹⁰¹ Bkz. RG, 08.02.1983, 17953.

mahkemesi *kararı kaldırılarak* dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine veya uygun görülecek diğer bir ilk derece mahkemesine, kararın bir örneği de bölge adliye mahkemesine gönderilir.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca kanun koyucu, HMK m.366’da istinafta, ön incelemeye ilişkin m.352 hükümlerinin, temyizde kıyas yoluyla uygulanacağını belirtmiştir. HMK m.352 kapsamında temyiz başvurusunda dosya üzerinde ön inceleme yapılarak Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi tarafından gerekli karar verilebilir.

Özellikle HMK m.346/2 hükümlerinin uygulanabilmesi için, “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararının” ortadan kaldırılması, fakat kararın geri gönderilmeden temyizde esas davanın incelenmesine geçilebilmesi için böyle bir kararın verilmesi gereklidir.

Bu durumda bozma üzerine ilk derece mahkemesince veya bölge adliye mahkemesince verilen, “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*” yerinde görülmediği (kaldırıldığı) (HMK m.366, 346, 373) ve başvuruda bulunan haklı görüldüğü için başvurucağın başlangıçta yatırdığı maktu karar ve ilam harcının isteği halinde iadesine karar verilir. Varsa gider avansından harcanmayan kısım da iade edilir. Ancak bu hususlara asıl davanın temyiz incelemesi dolayısıyla verilecek kararda yer verilir. Fakat başvuru harcının iadesine karar verilemez, yani başvuru harcı iade edilmez.

ii. Harç ve Avansların Tamamlattırılmasında Usulüne Uygun Bildirim Yapılmadan Karar Verilmiş Olması

Bölge adliye mahkemesi veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesi tarafından, harç ve gider avansındaki eksikliğin tamamlanmasıyla ilgili olarak, başvuran tarafa usulüne uygun bildirim yapılmamış olabilir (HMK m.366, 344). Örneğin bildirimin ihtar içermemesi veya açık olmaması, sürenin veya tamamlatılması istenen tutarın yanlış belirtilmesi veya hiç belirtilmemesi gibi.

Böyle bir durumda “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına” karar verilmiş ve bu ek nihai karara karşı, ilgili taraf, temyiz kanun yoluna başvurmuş olabilir. Bu ek nihai kararın temyizi ile beraber HMK m.346/2 gereği, bölge adliye mahkemesinin veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesinin asıl uyuşmazlığa ilişkin kararı ile temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına yönelik kararın, her ikisi birlikte, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesine gönderilir.

Söz konusu “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*”, hukuka uygun olmadığından (HMK m.366, 344 gereği), “bölge adliye mahkemesinin veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesinin kararı” Yargıtay tarafından kaldırılmalı ve dosyanın mahalline geri çevrilmesine karar verilmelidir (bkz. HMK 366’nın atfıyla m.344, 346, 352). Zira bu durumda kararı veren mahkemece, ilgili tarafa usulüne uygun olarak (HMK m.344) yeniden bildirimde bulunarak harç ve gider avansının tamamlanmasını istenmelidir. Eğer ilgili taraf

süresi içinde bu eksikliği tamamlar ise, dosya temyiz incelemesi için Yargıtay’a gönderilir. Aksi takdirde kararı veren mahkeme HMK m.344 uyarınca, temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verir.¹⁰²

Yargıtay uygulamasında da, usulüne uygun bildirim yapılmadan “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına” karar verilmiş ise, geri çevirme kararı verilmesi benimsenmiştir.¹⁰³ Zira temyiz harç ve gider avansının tamamlanmasına ilişkin düzenlenen muhtıra (bildirim) usulüne uygun düzenlenip tebliğ edilmedikçe hukuki sonuç doğurmaz.¹⁰⁴

Diğer yandan ilgili taraf süresinde harç ve gider avansını yatırmadığı ya da eksikliği tamamlamadığı için “usulüne uygun bildirim yapılmadan temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına” karar verilmiş, fakat ilgili taraf usulüne uygun olmayan bildirimde belirtilen süre geçtikten sonra tamamlama yapmış olabilir. Bu hüküm HMK m.346/2 kapsamında temyiz edilmiş ise, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince geri gönderme kararı verilmemelidir. Zira ilgili tarafa harç ve gider avansını yatırması için yeniden usulüne uygun olarak süre verilmesine gerek yoktur. Çünkü taraf bu eksikliği tamamlamıştır. Burada kararı veren mahkemece artık yapılacak bir işlem olmadığından, HMK m.344 ve 346/2 kapsamında verilen “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” yerinde görülmez ve kaldırılır (HMK m.346/2, son cümle) ve temyiz incelemesine geçilir.

Kanaatimizce, “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” hukuka uygun olmadığı için, bu ek karara karşı başvuran tarafın yatırdığı temyiz karar ve ilam harcının isteği halinde iadesine karar verilmelidir. Ancak başvuru harcı iade edilmez. Varsa gider avansından harcanmayan kısım da iade edilir. Harcın ve avansın iadesine ilişkin karar Yargıtay tarafından asıl davaya ilişkin karar ile birlikte verilir.

iii. Yargıtay’ın Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılmasına İlişkin Kararı Hukuka Uygun Bulmuş Olması

“Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına” karşı temyiz yoluna başvuran taraf, esas davada temyiz harç ve gider avansı yatırmamış veya eksik yatırmış; kendisine usulüne uygun olarak HMK m.344 anlamında bildirim yapılmasına rağmen bu eksiklikleri süresinde tamamlamamış olabilir. Böylece asıl davada temyiz kanun yoluna başvuru hakkı da ortadan kalkmış olur.¹⁰⁵

Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince, bölge adliye mahkemesi veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesinin “temyiz başvurusunun yapılma-

¹⁰² Ayrıca bkz. Öztekin, s. 207; Kurtoğlu, s. 99; Çiftçi, s. 165, 644-645.

¹⁰³ Bkz. Yargıtay 9. HD, E.2020/6512, K.2021/953, T.14.01.2021, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.12.2024).

¹⁰⁴ Yargıtay HGK, E.2010/19-286, K.2010/330, T.16.06.2010, Nihat Meydan / Fadime Yapal, HMK Emsal Yargıtay Kararları, Ankara, 2014, s. 1081-1082.

¹⁰⁵ Bkz. Öztekin, s. 203, Akkaya, s. 249; Çiftçi, s. 164, 725.

miş sayılması kararı” yerinde bulması demek, bu kararın onaylanması (HMK m.370) anlamına gelir. Böylece ilgili kişi başvurusunda haksız çıktığı için HMK m.344 bağlamında, m.346/2 hükmüne göre yaptığı temyiz başvurusu nedeniyle ödediği başvuru harcı ile maktu karar ve ilam harcı hazineye gelir kaydedilir.

Böylece, “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı*” kesinleşmiş olur. Bu kararın kesinleşmesi ile beraber, esas davada verilen hüküm de süresinde geçerli bir kanun yolu başvurusu yapılarak temyize gidilmediği için kesinleşmiş olur. Kesinleşme tarihi de, bölge adliye mahkemesinin veya ilk derece mahkemesinin verdiği karar için temyize başvuru süresinin sona erdiği tarihtir.

Diğer yandan esas davada, taraf kısmen harç ve gider avansı yatırmış olabilir. Böyle bir durumda, geçerli bir temyiz kanun yolu başvurusu bulunmadığı için, giderler düşüldükten sonra varsa geri kalan avans ile kısmi yatırılan başvuru harcı ile karar ve ilam harcı isteği halinde ilgisine iade edilmelidir.

e. Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılması Kararına Karşı Başvuruda Temyiz Harç ve Gider Avansının Yatırılmamış veya Eksik Yatırılmış Olması

i. Başvuru Üzerine Kararı Veren Mahkemece Yapılacak İşlemler

Bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması*” kararından önce, usulüne uygun bildirim yapılmış, bu bildirimle rağmen belirtilen harç veya gider avansı eksikliği tamamlanmamış olabilir. Bunun üzerine “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması*” kararı verilir ve ilgili tarafa tebliğ edilir. Kanunun 346/2’nci maddesi kapsamında bu defa “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına*” karşı temyiz başvurusunda bulunulabilir (HMK m.366, 344). Ancak “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına” karşı temyiz başvurusunda da gerekli harç ve gider avansı yatırılmadığı veya eksik yatırıldığı takdirde mahkemece nasıl bir karar verilmelidir? Yine bu başvuruda da tamamlatma işlemi yapılmalı mıdır?

Gözütok’a göre,¹⁰⁶ dosya Yargıtay’a gönderilmemelidir. Böyle bir durumda HMK m.344 hükümlerine göre tekrar süre verilerek harç ve gider avansı yatırılması veya tamamlaması için bildirim yapılır. Eksiklik tamamlamaz ise HMK m.346/2’ye göre “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı verileceği” yönünde ikinci bir bildirimin yapılmasına gerek yoktur. Yani tarafa m.344 kapsamında yeniden süre verilir. Ancak bildirim üzerine harç veya gider avansı yatırılmaz veya tamamlanmaz ise, bu defa bu ikinci başvurunun yapılmamış sayılmasına karar vermeye gerek yoktur. Bu durumda mahkeme, dosyayı temyiz incelemesine göndermez; harç ve gider

¹⁰⁶ Bkz. Gözütok, s. 285. Çiftçi istinafile ilgili olarak, bu durumda “asıl davanın istinaf başvurusunun yapılmamış sayılması kararı yanında, bu karara karşı da HMK m.346/2 anlamında istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilir ve dosya artık bölge adliye mahkemesine gönderilmez.” şeklinde açıklama yapmıştır. Bkz. Çiftçi, s. 456-457, 643 vd.

avansının yatırılması veya tamamlanması halinde dosyanın Yargıtay’a gönderileceği hususunda ek karar alınmasının yeterli olacağını belirtmektedir. Yazar’a göre, aksi takdirde yatırmamakta direnen taraf veya ilgilinin tekrar tekrar dilekçe vererek aynı işlemin tekrar tekrar gereksiz yere yapılmasına neden olabilir.

Yargıtay vermiş olduğu bir kararda,¹⁰⁷ mahkemece verilen “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına karşı*” harç veya gider avansı yatırılmadan veya eksik yatırılarak temyize başvurulması halinde, usulüne uygun olarak bu ek karar için de muhtıra çıkarılması gerektiğini, şayet ilgili taraf ek karar (temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı) için, harç ve gider avansı yatırmaz veya tamamlamaz ise, “ek kararın temyiz isteminin reddine” karar verilmesi gerekeceğini belirtmiştir.

Yargıtay¹⁰⁸ başka bir kararında ise, temyiz dilekçesinin miktar yönünden kesinlik nedeniyle reddine ilişkin bölge adliye mahkemesince verilen ek kararı, harç yatırmaksızın temyiz eden tarafın temyiz başvurusunu reddetmiştir. Akabinde de bölge adliye mahkemesi kararını onaylamıştır. Ayrıca temyiz talebinin kötü niyetle yapıldığı (HMK m.368) belirtilerek, ilgili taraf disiplin para cezası ödemeye mahkûm edilmiştir. İlave olarak ek karara karşı harç yatırmaksızın başvuran ve kötü niyetli addedilen tarafın başvuru harcı ile karar ve ilam harcı ödemesine de karar verilmiştir.

Kanaatimizce asıl davada, temyiz harç ve gider avansı eksikliğinin tamamlanmaması nedeniyle verilen, “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına*” karşı yapılan temyiz başvurusunda da harç ve gider avansının ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, HMK m.344 ve 346/2 kapsamında dosya Yargıtay’a gönderilmemelidir. Daha açık bir ifadeyle, temyiz başvurusu yapılmamış sayılan taraf, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren iki hafta içinde harç ve gider avansını tam olarak yatırmadan ya da eksik yatırarak yeniden başvuruda bulunsa bile, iki haftalık sürenin dolması ile beraber “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması” kararının kesinleştiğine karar verilmelidir. Çünkü temyiz başvurusu yapılmamış sayılan tarafın, bu kararın tebliğinden itibaren iki hafta içinde HMK m.346/2 hükmünce gerekli harç ve gider avansı yatırmaksızın veya eksik yatırarak yaptığı başvuru geçerli bir başvuru değildir. Zira HMK m.346/2’de açıkça, gerekli giderler de yatırıldığı takdirde dosya, kararı veren mahkemece kanun yolu mahkemesine gönderileceği belirtildiğinden, dosya Yargıtay’a gönderilmemelidir. Mahkemenin temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilmesi ve dosyanın temyiz mahkemesine gönderilebilmesi için harç ve gider avansının “tam ve eksiksiz olarak” yatırılmış olması gerekir.

¹⁰⁷ Bkz. Yargıtay 9. HD, E.2020/6512, K.2021/953, T.14.01.2021, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.08.2024).

¹⁰⁸ Yargıtay 11. HD, E.2023/6477, K.2023/7427, T.18.12.2023, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 13.05.2024). Ayrıca bkz. Gençcan, s. 354-355.

Yine HMK m.346/2 gereği verilen ek karar (temyiz kanun yoluna başvurulmamış sayılması kararı) için yapılan temyiz yolu başvurusunda, harç ve gider avansı ödenmemiş veya eksik ödenmiş olması nedeniyle HMK m.344 gereği tamamlama için yeniden bildirim yapılmamalıdır. Zira bu durum yargılama sürecinde usul ekonomisi ilkesine aykırılık oluşturduğu gibi, doğruluk dürüstlük kurallarına da uygun değildir (HMK m.29). Zira HMK m.346/2 kapsamında yapılan temyiz kanun yolu başvurusunda, geçerli bir başvuru olmaması bir tarafa, harç ve gider avansını tekrar tekrar yatırmayarak veya eksikliği tamamlamayarak temyiz kanun yoluna başvuran tarafın, kötü niyetle başvuru yaptığı kabul edilmelidir.

Böyle bir halde kararı veren bölge adliye mahkemesince veya ilk derece mahkemesince, temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına yönelik kararın kesinleştiği, bunun sonucu olarak asıl davada süresinde geçerli temyiz kanun yolu başvurusu yapılmadığı için asıl davadaki kararın da kesinleştiği, belirtilerek ek karar verilmeli ve kesinleşme kaydı düşülmelidir.

ii. HMK m.346/2 Kapsamında Yapılan Başvuruyla İlgili Herhangi Bir Karar Alınmadan Dosyanın Yargıtay’a Temyiz İçin Gönderilmiş Olması

“Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararına” karşı, ilgili taraf temyiz kanun yoluna başvurmuş, ancak bu başvuruda da harç ve gider avansını hiç yatırmamış veya eksik yatırmış olduğu halde, mahkemece herhangi bir karar alınmadan dosya Yargıtay’a gönderilmiş olabilir. Bu halde öncelikle Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince, harç ve gider avansının yatırılmamış veya eksik yatırılmış olması nedeniyle dosyanın geri çevrilmesi kararı verilmelidir. Çünkü usulüne uygun bir başvuru olmadığından “geri gönderme” kararı verilir (HMK m.366, m.344, 346, 352). Bu karar nedeniyle Yargıtay tarafından gerek başvuru harcı ve gerekse karar ve ilam harcı için herhangi bir karar verilmez. Zira dosya harç ve gider avansı eksikliği nedeniyle bölge adliye mahkemesine veya kararı veren ilk derece mahkemesine geri çevrilmiştir. Ayrıca “geri gönderme kararının” kendisi de harca tabi değildir.

Diğer yandan tekrar tekrar temyiz harçlarını ve gider avansının yatırmayan veya eksik yatıran tarafın bu başvurusu karşısında temyiz talebinin kötü niyetle yapıldığı (HMK m.368) kabul edilebilir. Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi gerekli yaptırımların uygulanmasına karar verirse, yani gönderme kararı vermez ise, ayrıca HMK m.346/2 kapsamında yapılan temyiz başvurusu nedeniyle başvuru- cudan alınması gereken eksik temyiz harç ve gider avansının tamamlanmasına da karar verilmelidir. Ancak temyiz kanun yoluna başvurunun kötü niyetle yapıldığına dair karar verilmezse, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince gönderme (geri çevirme) kararı verilmesi gerekir.

Temyiz harç ve gider avansının eksikliklerinin tamamlanması için verilen geri gönderme kararında, peşin alınan temyiz karar ve ilam harcı ile ilgili karar verilmemelidir. Zira temyiz süreci devam etmekte; fakat dosyada var olan eksik

belge veya eksik işlem nedeniyle temyiz başvurusu kabule şayan değildir. Yargıtay bu eksiklik nedeniyle temyiz sürecini ilerletemez, bir sonraki safhaya taşıyamaz. Geri gönderme kararından sonra, eksikliklerin giderilmesi veya yapılması gereken işlemlerin tamamlanmasıyla beraber dosya yeniden temyiz incelemesine gönderilir. Yine devam eden süreçte henüz tarafların temyiz başvurusuyla ilgili esas veya usul yönünden verilmiş bir karar da yoktur. Burada taraflar kanun yolundan feragat etmedikleri takdirde temyiz kanun yoluna ait süreç devam ettiğinden karar ve ilam harcı ile ilgili herhangi bir karar da verilmemelidir.¹⁰⁹

4. Kararı Veren Mahkemece Usulüne Uygun Bildirim Yapılmış, Fakat Harç ve Gider Avansı Tamamlanmadan Dosyanın Yargıtay’a Gönderilmiş Olması

Bölge adliye mahkemesi veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince, temyiz başvurusu sırasında ödenmesi gereken harçlar ile gider avansının yatırılmadığı ya da eksik yatırıldığı tespit edilmiş ve ilgili tarafa usulüne uygun biçimde bildirim yapılmıştır (HMK m.366, 344). Fakat harç ve gider avansı tamamlanmadan ilgili tarafın temyiz başvurusu Yargıtay’a gönderilmiş olabilir.

Eğer mahkemece dava dosyası, tamamlama süresi bitmeden ve tamamlama yapılmadan Yargıtay’a gönderilmiş ise, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi (HMK m.344 doğrultusunda) gerekli işlemlerin yapılması için dosyanın ilk derece mahkemesine “geri çevrilmesine” karar vermelidir.

5. Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılmasına Karar Verilebilmesi İçin Gerekli Şartlar Oluştugu Halde, Bu Karar Verilmeden Dosyanın Yargıtay’a Gönderilmiş Olması

Temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına” karar verilebilmesi için gerekli şartlar olduğu halde, bu karar verilmeden dosya Yargıtay’a gönderilmiş olabilir. Acaba bu durumda Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi HMK m.366 atfıyla, 344, 346 ve 352’nci maddeler kapsamında “geri gönderme kararı” mı vermelidir? Yoksa bölge adliye mahkemesi ya da ilk derece mahkemesinin yerine geçerek, HMK m.344 kapsamında “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına*” mı karar vermelidir?

Albayrak ve Arslan’a göre,¹¹⁰ bölge adliye mahkemesinin kararına karşı temyiz kanun yoluna başvuruda, eksik masraf veya harç bulunması halinde, kararı veren mahkemece çıkarılan muhtıraya rağmen süresi içinde ödeme yapılmamış, fakat bölge adliye mahkemesince “kararın temyiz edilmemiş sayılmasına” karar

¹⁰⁹ “... (harçların) kanunda öngörülen yedi günlük kesin süre içinde tamamlanması, aksi halde temyiz başvurusundan vazgeçilmiş sayılacağı hususunda ... muhtıra çıkartılarak kanuni süre beklendikten sonra tekrar Dairemize gönderilmesi için dosyanın mahkemesine geri çevrilmesine karar verildi.” Bkz. Yargıtay 22. HD, E.2017/40296, K.2017/17673, T.14.09.2017, <https://karararamayargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.01.2025).

¹¹⁰ Albayrak ve Arslan, s. 278.

verilmeden dosya Yargıtay’a gönderilirse, Yargıtay’ın temyiz edilmemiş sayılma konusunda bir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kararın geri çevrilmesi gerekir. Eğer mahkeme muhtıra çıkarmadan dosyayı Yargıtay’a temyiz için göndermiş ise doğrudan Yargıtay tarafından yine “*Geri Çevirme Kararı*” verilir; Yargıtay’ın muhtıra göndermesi de mümkün değildir.

Yine öğretilde,¹¹¹ istinaf kanun yolu ile ilgili olarak ilk derece mahkemesince HMK m.344 uyarınca usulüne uygun olarak bildirim yapılmasına rağmen harç ve gider avansı tamamlanmadan ve başvurunun yapılmamış sayılması kararını verilmeden, dosya istinaf incelemesi için bölge adliye mahkemesine gönderilmiş ise bölge adliye mahkemesince ön inceleme aşamasında “başvurunun yapılmamış sayılması kararı” verilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Yine başka bir görüşe¹¹² göre, harç ve gider avansı eksik yatırıldığı halde ve de “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” verilmeden dosyanın temyiz mahkemesine gelmesi durumunda, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararının*” verilebileceği belirtilmiştir.

Yargıtay, 01.06.1990 tarih ve 1989/3 esas ve 1990/4 karar sayılı İBK¹¹³ kararında, temyiz başvurularının süresinde yapılmaması veya kesin karara ilişkin olması nedeniyle esasen ilk derece mahkemesince temyiz başvurusunun reddine karar verilmesi gerekeceği, ancak bu hususta karar verilmeden dosya temyize gönderilmiş ise böyle bir ret kararının Yargıtay tarafından verilebileceği belirtilmiştir. Ancak anılan içtihadı birleştirme kararı olmasa bile HMK m.366 atfıyla HMK m.352/1(b) ve (c) gereği Yargıtay’ın, kararın kesin olması veya temyiz başvurusunun süresi içinde yapılmaması nedeniyle gerekli kararı verme yetkisi olduğu kanaatindeyiz.

Yargıtay’ın 25.01.1985 tarihli, 1985/5-1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında,¹¹⁴ temyiz harcının mahkeme kalemince hesaplanıp ilgisinden istendiği halde süresinde ödenmemesi durumunda, mahkemece temyiz isteğinin reddedileceği belirtilmiştir. Ancak HMK m.366 yollamasıyla 344 ve 346 hükümlerince, böyle bir durumda mahkeme tarafından temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı verilmeden “temyiz dilekçesinin reddine” karar verilememelidir.

¹¹¹ Bkz. Akkaya, s. 242, 248-249; Deniz Meraklı Yayla, Medeni Usul Hukukunda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 58; Kurtoğlu, s. 98-99; Çiftçi, s. 456-457, 646-647; Boztaş, s. 110; karşı. Özbek, s. 204; Bilge Umar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014 s. 1001; Gözütok, s. 75-76, 91; Coşkun, s. 204.

¹¹² Aldemir, s. 386; istinaf ile ilgili değerlendirmeler için bkz. Özkes / Pekcanitez, Usul, s. 2239-2240; Meraklı-Yayla, s. 59.

¹¹³ Bkz. <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 25.08.2024).

¹¹⁴ Bkz. <https://app.e-uyar.com/karar/index/> (Erişim Tarihi: 28.08.2024).

Yine Yargıtay’ın 05.01.1949 tarihli, 1944/32 esas ve 1949/1 karar sayılı İç-tihadı Birleştirme Kararında¹¹⁵ harç ve gider avansı tamamlanmadığı için “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” verilmesi gerekirken, bu karar verilmeden dosya temyize gönderilmiş ise, bu durumda Yargıtay tarafından “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılacağına karar verilemeyeceği” belirtilmiştir. Yargıtay daha sonraki kararlarında, örneğin Yargıtay 12. HD, E.2022/9777, K.2022/8582, T.12.09.2022; HGK, E.2017/2612, K.2021/1682, T.14.12.2021; HGK, E.2018/34, K.2022/329, T.16.03.2022; Yargıtay 12. HD, E.2022/5231, K.2022/6907, T.07.06.2022; HGK, E.2020/442, K.2021/271, T.16.03.2021; HGK, E.2021/735, K.2021/1316, T.02.11.2021 bu uygulamaya devam ettirmiştir.¹¹⁶

Ancak Yargıtay’ın bazı daire kararlarında mahkemece “*temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına*” karar verilmeden, doğrudan Yargıtay’a temyize gönderilmiş ise, geri gönderme kararı verilmeden, Yargıtay’ın ilgili dairesi tarafından “*temyiz isteminin reddine karar verildiği*” de görülmektedir.¹¹⁷

Eğer temyiz kanun yoluna başvurusunda, *Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesince, “başvurunun yapılmamış sayılması kararı” verilebileceği ileri sürülürse*, bu durum en başta HMK m.366’nın atfıyla HMK m.344’te yer alan “harç ve giderlerin hiç ödenmediği veya eksik ödenmiş olduğu sonradan anlaşılırsa, *kararı veren mahkeme tarafından* verilecek bir haftalık kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir.” hükmüne aykırılık oluşturur.

Zira harç ve gider avansına ilişkin olarak HMK m.344 özel düzenleme getirmiştir. Bu düzenlemeye göre, temyiz harç ve gider avansı tamamlanmadığı takdirde HMK m.366’nın atfıyla temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilmesidir. Ancak HMK m.366’nın atfıyla HMK m.344 gereği istinaf kanun yolunda olduğu gibi harç ve gider avansının tamamlattırılması işlemleri yapma ve

¹¹⁵ Bkz. <https://www.lexpera.com.tr/> (Erişim Tarihi: 20.08.2024).

¹¹⁶ Bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 14.12.2024).

¹¹⁷ “Yargıtay tarafından temyiz incelemesi yapılabilmesi için, temyiz harç ve giderlerinin temyiz eden tarafından mutlaka tam olarak yatırılması gerekir. (davada) ... temyiz yoluna başvurma harcı ve maktu temyiz harcının yatırıldığı; ancak, bakiye nispi temyiz harcının yatırılmadığı anlaşılmakla, Dairemizin 04.03.2020 tarihli eksiklik talebi konulu yazısı üzerine Mahkemece düzenlenen eksik temyiz harcının davalı adına bir haftalık kesin süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyiz isteminden vazgeçilmiş sayılacağı ihtarını içerir usulüne uygun muhtıranın davalı vekiline 22.03.2020 tarihinde tebliğ edildiği; ancak, bir haftalık kesin süre içerisinde söz konusu harcın yatırılmadığı görülmektedir. Kesin süre içerisinde eksik nispi temyiz karar harcı yatırılmadığından, 6100 sayılı Kanun’un geçici 3. maddesi ile uygulanmasına devam olunan mülga 1086 sayılı Kanun’un 432. maddesi gereğince temyiz isteminin reddine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine...” Yargıtay 12. HD, E.2023/6341, K.2023/7733, T.23.11.2023; Yargıtay 22. HD, E.2017/27446, K.2020/9158, T.08.07.2020, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 14.12.2024).

buna yönelik kararları alma yetkisi kararı veren mahkemeye aittir. HMK'da bu yetki kararı veren mahkemeye bırakılmıştır.¹¹⁸

Diğer yandan, Yargıtay'ın ilgili hukuk dairesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesinin yerine geçerek, *temyiz kanun yoluna başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verirse*, HMK m.366'ın atfıyla HMK m.346/2 çerçevesinde yapılacak kanun yolu başvurusu ortadan kaldırılmış olur. Daha açık bir ifadeyle, Yargıtay'ın ilgili hukuk dairesinin bu kararına karşı hangi kanun yoluna ve nereye başvurulabileceği sorunu ortaya çıkar. Zira Yargıtay Kanunu m.15/3 gereği "İlk derece mahkemesi olarak ilgili dairelerce verilen hükümlerin temyiz yoluyla incelemesini yapmak" görevi Hukuk Genel Kuruluna aittir. Böyle bir durumda temyiz kanun yolu incelemesi HGK'ca yapılacak olursa, bu karar Yargıtay'ın ilgili dairesince ilk derece mahkemesi olarak verilen kararlardan olmadığından, maddeye doğrudan aykırılık oluşturur. Eğer HMK m.346/2'deki kanun yolu kapatılırsa, bu defa başvurusunun *mahkemelere erişim hakkı* yasal bir düzenleme olmadan sınırlandırılmış olur. Yine Yargıtay HGK tarafından temyiz incelemesinin yapılacağı ileri sürülürse, Kanunlarda açıkça bu hususta düzenleme olmadığından bu uygulamanın da yasal dayanağı olmayacağı kanaatindeyiz.

Sonuç olarak, harç ve gider avansındaki eksiklik tamamlanmadan ve şartları oluşmasına rağmen bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesince "temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması" kararı verilmeden dosya Yargıtay'a gönderilmiş ise, "bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesi yerine Yargıtay tarafından "başvurunun yapılmamış sayılması kararı verilememelidir."¹¹⁹ Diğer yandan, Yargıtay tarafından HMK m.366 atfıyla, HMK m.352'nin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan "Başvuru şartlarının yerine getirilmemesi" nedeniyle temyiz talebinin (usulden) reddine de karar verilemeyeceği kanaatindeyiz.

Burada Yargıtay'ın ilgili hukuk dairesi tarafından "*dosyanın mahkemesine geri gönderilmesine/çevrilmesine*" karar verilmesi uygun olur..¹²⁰

¹¹⁸ 12. HD bir kararında, harç ve giderin eksikliğinin tamamlanması için ilk derece mahkemesince usulüne uygun olarak süre verildiği halde, süresi geçtikten sonra harç ve gider tamamlanmış, ancak dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmiş ise, HMK m.344 ve 352 uyarınca bölge adliye mahkemesinin istinaf başvurusunun usulden reddine karar vermesi gerekeceğine hükmetmiştir. Bkz. Yargıtay 12. HD, E.2019/3993, K.2019/5844, T.09.04.2019 (Öztek, s. 205-206). Ankara BAM 21. Hukuk Dairesi de bir kararında, ilgili tarafa verilen kesin süre içinde eksik harç tamamlanmadığı için istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar vermiştir. Bkz. Ankara BAM 21. HD, E.2017/530, K.2017/804, T.23.11.2017, (Öztek, s. 206).

¹¹⁹ Aynı görüşte Gözütok, s. 91, Ergün, s. 18.

¹²⁰ Eksik yatırılan harç ve giderlerin tamamlanması için kararı veren ilk derece mahkemesi tarafından HMK m.344 uyarınca usulüne uygun olarak tebliğ edilen bildirimle rağmen istinafa başvuran taraf harç ve/veya gideri süresinde tamamlamadığı ve bu durumda ilk derece mahkemesince "istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar vermesi gerektiği halde, bunlar yapılmadan dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmiş ise, bölge adliye mahkemesinin

Benzer olarak, ilgili taraf, tamamlattırma süresi geçtikten sonra harç ve gider avansındaki eksikliği tamamlayarak yeniden başvuruda bulunmuş ise, burada HMK m.346 gereği süresinde temyiz kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş bir karara karşı temyiz talep edildiğinden, kararı veren bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesince “temyiz başvurusunun usulden reddine”¹²¹ veya “temyiz başvurusunun reddine” değil, “temyiz dilekçesinin reddine” karar verilmelidir.

İlave olarak belirtmekte yarar vardır ki, mahkemeler, temyize başvuru harcı ve gider avansı, süre geçtikten sonra tamamlanırsa ya da yeniden başvuru yapılsa, “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması” kararını vermeden, temyiz dilekçesinin reddi kararını veremez. Öncelikle temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı verilmelidir.

Eğer kararı veren mahkeme, temyiz dilekçesini ret ettiği halde, dosyayı Yargıtay’a göndermiş ise, Yargıtay tarafından bu talep, inceleme konusu yapılmamalıdır. Böyle bir durumda Yargıtay tarafından temyiz dilekçesinin reddine karar verileceği ileri sürülebilir¹²² ise de, kanaatimizce Yargıtay tarafından yapılacak bir işlem olmadığı gibi, zaten kararı veren mahkeme tarafından ret kararı verilmiş bir talep ile ilgili olarak yeniden Yargıtay tarafından ret kararı verilmesi doğru olmayacaktır.¹²³ Yukarıda belirttiğimiz “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararının” Yargıtay tarafından verilmesi durumunda ortaya çıkabilecek sorunun benzeri, burada da ortaya çıkabilir. Böyle bir durumda, asıl davaya ilişkin karara yönelik değil, asıl davaya ilişkin temyiz dilekçesinin reddi kararına yönelik temyiz talebinde bulunulabileceği belirtilerek dosyanın kararı veren mahkemeye “geri çevrilmesine” karar verilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

6. Temyiz Başvurusunun Yapılmamış Sayılması Kararına Karşı Süresinde Temyize Başvurulmamış Olması

Bölge adliye mahkemesince veya bozma üzerine kararı veren ilk derece mahkemesince, usulüne uygun bildirim yapılmasına (HMK m.344) rağmen, harç ve gider avansı tam olarak yatırılmaz veya eksiklik giderilmez ya da süre

ön inceleme aşamasında konuyu ele alarak “başvurunun yapılmamış sayılmasına” karar verebileceği yönünde görüşler için bkz. Akkaya, s. 249; Çiftçi, 646-647; Kurtoğlu, s. 99.

¹²¹ “... alacaklı vekilince harç ve masrafın verilen kesin süre geçtikten sonra ... yatırıldığı görülmüştür. Bölge adliye mahkemesince ... istinaf başvurusunun usulden reddine karar verilmesi gerekir...” (Yargıtay 12. HD, E.2019/3993, K.2019/5844, T.09.04.2019 (Coşkun, s. 135).

¹²² Temizel, s. 354.

¹²³ Gözütok da, HMK m.352’ye göre, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin yapacağı ön inceleme başvuru şartlarının yerine getirilmemiş olması halinde öncelikle gerekli kararları vereceği düzenlenmiş ise de, bu düzenleme bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin, harç ve giderlerin yatırılmaması nedeniyle istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verebileceği anlamına gelmez (Gözütok, s. 75).

geçtikten sonra tamamlanırsa, kararı veren mahkeme tarafından “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması kararı” verilir ve ilgili tarafa tebliğ edilir (HMK m.366, 344, 346/2). İlgili taraf, “başvurunun yapılmamış sayılması yönündeki karara” karşı HMK m.346/2 gereği temyiz yoluna gidebilir. İlgili tarafın bu defa “başvurunun yapılmamış sayılması kararına karşı” süresinde temyiz kanun yoluna başvurmamış veya süre geçtikten sonra temyize başvurmuş olabilir. Her iki halde de temyiz dilekçesinin reddine karar verilir. Zira süresinde kanun yoluna başvurulmadığı için başvurunun yapılmamış sayılması kararı kesinleşmiştir.

Eğer temyiz dilekçesinin reddi kararı verilmeden dosya Yargıtay’a gönderilmiş ise, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi, “başvurunun yapılmamış sayılması kararına karşı süresinde başvuru yapılmadığı için temyiz dilekçesinin reddine değil, “başvurunun usulden reddine” karar vermelidir¹²⁴ (HMK m.352/1(c)).

B. Yargıtay Hukuk Dairesince Harç ve Gider Avansının Yatırılmadığının veya Eksik Yatırıldığının Tespiti ve Tamamlattırma Usulü

1. Yargıtay Hukuk Dairesince Ön İnceleme Aşamasında Temyiz Başvurusu İçin Harç ve Gider Avansının Yatırılıp Yatırılmadığının Denetimi

Yargıtay daireleri heyet hâlinde çalışır, heyet bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır. Üye sayısının yeterli olması halinde birden fazla heyet oluşturulabilir. Yargıtay incelemesi için dairelere gelen dosyalar bekletilmeksizin görev ve iş bölümü, temyiz kabiliyetinin bulunup bulunmadığı, temyiz isteminin süresi içinde olup olmadığı, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönlerinden ön incelemeye tabi tutulur. Ön inceleme sırasında, temyiz incelemesinin başka daireye ait olduğu, temyiz kabiliyetinin bulunmadığı, temyiz isteminin süresi içinde olmadığı, temyiz şartının yerine getirilmediği veya diğer usul eksiklikleri bulunduğu saptanan dosyalar dairede öncelikle incelenip karara bağlanır. (Yargıtay Kanunu m.40).

Yargıtay’da ön inceleme, hem Yargıtay Kanununun (m.40, 60) hükümleri hem de HMK (m.352, 366) hükümleri göz önünde bulundurularak yapılır. Ön inceleme aşamasında eksikliklerin olduğu tespit edilirse, asıl incelemeye geçilmez.

Temyiz başvurusu sırasında alınması gereken harç ve gider avansı alınmadan ya da eksik alınarak dosya Yargıtay’a gönderilmiş olabilir. Bu durum Yargıtay’da ön inceleme safhasında tespit edilmiş olabilir.

Bu anlamda temyiz harç ve gider avansının (HMK m.366, 344) yatırılması kamu düzenine ilişkin olup, yatırılmamış veya eksik yatırılmış olması hallerinde davalarda sonraki safhaya geçilemez (HK m.32, 127).

¹²⁴ Yargıtay 11. HD, E.2023/5540, K.2023/6076, T.23.10.2023 (Coşkun, s. 157-158); Yargıtay 12. HD, E.2019/3993, K.2019/5844, T.09.04.2019 (Coşkun, s. 198-199).

Kanunun 366'ncı maddesinin atfıyla, 352/1(ç) maddesinde “Başvuru şartlarının yerine getirilmemesi”¹²⁵ hükmü yanında Yargıtay K. m.40'ta yer alan hükümlere göre, temyize başvuruda harç ve gider avansının yatırılmaması veya eksik yatırılması başvuru şartlarının yerine getirilmediği anlamına gelir. Yani temyiz kanun yolunda temel başvuru şartlarından biri olan ve aynı zamanda kamu düzenine ilişkin bulunan husus “*temyiz harç ve gider avansının yatırılmasıdır*”.

Temyiz başvuru sürecinde harç ve gider avansının hesaplanmasında şekli bir denetim söz konusu olup, temyize ilişkin harç ve gider avansının tam olarak yatırılıp yatırılmadığı incelenir. Yoksa temyiz karar ve ilam harcının hesaplanmasına esas alınacak olan bölge adliye mahkemesinin veya bozma üzerine karar veren ilk derece mahkemesinin davada belirlediği harçların doğru belirlenip belirlenmediğine bakılmamalıdır. Zira bölge adliye mahkemesince veya ilk derece mahkemesince verilen karar ile beraber, söz konusu davada alınması gereken harçların kurallara uygun olarak alınıp alınmadığı hususu, “*temyiz kanun yolu denetiminde esas yönünden denetimin*” bir parçasıdır. Dolayısıyla HMK m.352/3 gereği, dosya incelemeye alındıktan sonra harç ve gider avansına ilişkin esas yönünden denetim yapılabilir.¹²⁶

Başka bir anlatımla, temyizde ön inceleme aşaması, bölge adliye mahkemesinin veya ilk derece mahkemesinin kararının esas yönden incelenmesine girmeye engel teşkil eden şekli hususların olup olmadığına bakılan bir aşamadır. HMK m.352/3'te de belirtildiği üzere “*eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır*”; yani, ön incelemede eksiklik tespit edilmemesi halinde dosya asıl incelemeye alınır, bir eksiklik varsa, esas incelemeye geçilmez.¹²⁷ Başka bir deyişle temyiz yargılaması her şeyden önce usulüne uygun bir temyiz başvurusunun yapılmış olmasını gerektirir. Bu anlamda temyiz harç ve gider avansının (HMK m.344) yatırılması kamu düzenine ilişkin olup, yatırılmamış veya eksik yatırılmış olması hallerinde davalarda sonraki safhaya geçilemez (HK m.32, 127).

¹²⁵ “... Nispi harca tabi davalarda, hükmü temyiz eden davalının ilam harcının 1/4'ünü peşin olarak yatırması gerekir. (10.05.1965 gün ve 1/1 sayılı İBK) temyiz eden davalının temyiz dilekçesinin süresinde temyiz defterine kaydının yapılmış bulunmasına rağmen peşin temyiz harcını yatırmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda 25.01.1985 gün ve 5/1 sayılı İBK göz önünde tutularak davalıya harcı yatırması için önel verilmesi, süresi içinde harç yatırıldığı takdirde dosyanın temyiz incelemesi yapılmak üzere geri gönderilmesi, süresi içinde harç yatırılmadığı takdirde kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verilmesi için dosyanın mahalline geri çevrilmesine 06.03.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi...” (Yargıtay 4. HD, E.2021/12700, K.2022/4772, T.14.03.2022; Yargıtay 17. HD, E.2012/13690, K.2014/3111, T.06.03.2014, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12.12.2024)).

¹²⁶ “Ön inceleme aşamasında esasa ilişkin bir inceleme yapılmaz.” (Kurtoğlu, s. 88). Eksiklik söz konusu olursa, esas hakkında temyiz incelemesi yapılmadan talep usulden reddedilir. Bkz. Görgün / Börü / Kodakoğlu, Usul Hukuku, s. 735.

¹²⁷ Bkz. Atalı / Ermenek, Usul, s. 329 vd.; Atalı / Ermenek / Erdoğan, Usul, s. 648-649; Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 498; Çiftçi, s. 445 vd.; Taşpolat-Tağsavul, s. 323; Akkaya, s. 342; Özbek, s. 632 vd.; Gözütok, s. 293-294.

Yargıtay'ın temyiz kanun yoluna başvuru için yatırılması gereken harç ve gider avansının yatırılmadığının veya eksik yatırıldığının tespiti kararı ile beraber, harç ve gider avansının tamamlattırılması amacıyla dosya kararı veren bölge adliye mahkemesine veya ilk derece mahkemesine geri gönderilir.¹²⁸ Kanun yolları aşamasında mahkemelerin yargılama giderlerine ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yolu aşamasında taraflarca ileri sürülme bile resen incelenir.¹²⁹

Gönderme kararı sadece davada asıl temyiz kanun yoluna başvuran tarafın başvurusunda harç ve gider avansını yatırmaması veya eksik yatırmaması halinde değil, katılma yoluyla temyize başvuran tarafın harç ve gider avansı yatırmadan veya eksik yatırarak başvurusu halinde de verilmelidir.¹³⁰ Bu durumda asıl temyiz kanun yoluna başvuran tarafın başvurusu geçerli olsa bile, katılma yoluyla başvuran tarafın başvurusundaki eksiklikler tamamlanmadan dosya Yargıtay'a gönderilmemelidir.

Harç ve gider avansının eksik yatırılmış veya hiç yatırılmamış olduğuna yönelik gönderme kararı harca tabi değildir. Ancak posta ve tebligat gideri yapılacaksa, varsa gider avansından, avansın bulunmaması halinde maliye hazinesinden karşılanır.

2. Yargıtay Hukuk Dairesince Asıl İnceleme Aşamasında Temyiz Başvurusu İçin Harç ve Gider Avansının Yatırılıp Yatırılmadığının Denetimi

Temyiz başvuru aşamasında yatırılması gereken harç ve gider avansının yatırılmamış veya eksik yatırılmış olduğu, ön inceleme aşamasında tespit edilememiş olabilir. Dolayısıyla harç ve gider avansının yatırılmamış veya eksik yatırılmış olduğu asıl inceleme sırasında anlaşılmış ise, bu durum kamu düzenine ilişkin olduğundan temyiz incelemesine geçilmiş olmasına rağmen, bu aşamadan sonra başkaca işlem yapılmaz, yani bu tespitin yapılmasından sonra müteakip işlemler yapılamaz (HK m.32, 127, HMK m.344, 366).

Zira esas yönünden incelemeye geçilmiş olması, verilecek kararın esas hakkında olmasını gerektirmez. Daha önceki aşamada denetlenip karara bağlanması gereken, özellikle ön inceleme aşamasında karara bağlanması ve esas incelemesine geçmesini engelleyen bir hususun varlığının sonradan tespiti halinde, bu durum esas incelemesi aşamasında böyle bir kararın verilmesine engel değildir.¹³¹

Yargıtay tarafından harç ve gider avansının yatırılmadığının tespit edilmesi üzerine, ilgili hukuk dairesi tamamlattırma işlemi yapılmak üzere dosyayı kararı veren ilk derece mahkemesine geri gönderilmelidir (geri çevrilmelidir).¹³² Yani bu-

¹²⁸ Yargıtay 11. HD, E.2021/8898, K.2021/7382, T.27.12.2021, <https://karararama.yargitay.com> (Erişim Tarihi: 25.02.2025).

¹²⁹ Yargıtay HGK, E.2013/1220, K.2015/812, T.28.01.2015 (Aldemir, s. 625).

¹³⁰ Yargıtay 5. HD, E.2019/12694, K.2020/3491, T.27.02.2020 (Kaya, s. 203).

¹³¹ Benzer olarak bkz. Boztaş, s. 216.

¹³² Karş. Öztekin, s. 208; Gözütok, s. 75-76, 91-92; Boztaş, s. 94, 109-110, 216; Çiftçi, s. 164, 457; Budak / Karaaslan, s. 452.

rada verilecek karar “geri gönderme kararı olması gerektiği kanaatindeyiz”¹³³ (bkz. HMK m.366’nın atfıyla, m.344, 346, 352). Bu gönderme kararı, harca tabi değildir.

SONUÇ

Dava açılması ve çekişmesiz yargı işlerine başvurularda olduğu gibi, ilk derece mahkemelerince hüküm verildikten sonra kanun yollarına başvurulması Hukuk Muhakemeleri Kanununa ve temel olarak Harçlar Kanununa göre, yargı harçlarına tabidir. İlaveten temyiz incelemesi için yapılabilecek masraflar için gider avansı da ödenmesi zorunludur.

Harçların bir kısmı temyiz kanun yoluna başvuru dilekçesinin verilmesi sırasında peşin ödenmekte, bir kısmı da temyizde karar verilmesinden sonra ödenir. Ancak temyiz başvuru sırasında alınacak karar ve ilam harcının nasıl belirleneceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamakta, uygulama Yargıtay’ın içtihadı birleştirme kararı doğrultusunda yürütülmekte; temyize konu kararı veren bölge adliye ya da ilk derece mahkemesince alınmasına karar verilen karar ve ilam harcı temyiz başvurusunda da esas alınmaktadır. Özellikle verilen kararlarda karar ve ilam harcının yanlış belirlenmesi veya eksik hesaplanması hallerinde sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Yasa koyucu tarafından Harçlar Kanununda veya Hukuk Muhakemeleri Kanununda alınacak harcın türü ve miktarı yanında harcın nasıl hesaplanacağı konusunda açık bir düzenleme yapılmasında yarar bulunmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanununda harçların ve gider avansının ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde ilgili tarafa kesin süre verilmekte, tamamlanmaması halinde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı bildirilmektedir. Harç ve gider avansının ödenmemesi veya eksikliğinin tamamlanmaması halinde temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilmektedir. Bu hususta Harçlar Kanununda da genel anlamda bir hüküm bulunmakta ve söz konusu hükme göre harçlar ödenmedikçe davada başka safhaya geçilememekte, yani yargılama süreci devam ettirilememektedir.

Bu bağlamda başvurucuya “temyiz başvurusu yapılmamış sayılması” kararının tebliğ ile birlikte, tekrar bu karara karşı temyiz kanun yoluna gidilmesi halinde, bu başvuru için de harç ve gider avansı eksik yatırılmış veya hiç yatırılmamış ise “her defasında tamamlatma işlemi yapılacak mı” sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda kanun koyucunun HMK m.344’ün atfıyla, HMK m.346/2 gereği yapılacak başvuruda harç ve gider avansı ödenmediği takdirde yeniden tamamlama işlemi yapılamayacağı ve “temyiz başvurusunun yapılmamış sayılması” kararının kesinleşeceği yönünde düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

¹³³ “...6100 sayılı Kanunun 366. maddesinde istinaf yolu ile ilgili 343 ila 349. ve 352. Maddeleri hükümlerinin temyizde de kıyas yoluyla uygulanacağı belirtilmiştir... Eldeki davada, davacı tarafça temyiz dilekçesi verildiği ancak gerekli harç ve giderlerin ödenmemiş olduğu görülmektedir. Temyiz yoluna başvuran davacı hakkında 6100 sayılı Kanunun anılan maddelerinde ön görülen prosedür işletildikten ve usulüne uygun muhtıra ile verilecek süre içerisinde ... (gerekli işlemlerin yapılması için) dosyanın mahalline geri çevrilmesine ...” (Yargıtay 10. HD, E.2021/4291, K.2021/14376, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 08.11.2024)).

KAYNAKÇA

- AKİL, Cenk, İstinaf Kavramı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2010.
- AKKAYA, Tolga, Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- AKSOY, Elif, ‘Objektif Dava Birleşmesi’, TBBD, Cilt: 27, Sayı: 117, Yıl: 2015, s. 201-232.
- AKTEPE ARTIK, Sezin, ‘İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı’, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 134, Yıl: 2018, s. 257-292.
- ALANGOYA, Yavuz / YILDIRIM, Kamil / DEREN-YILDIRIM, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul, 2011.
- ALANGOYA, Yavuz, Medeni Usul Hukuku Esasları, Cilt: II, İstanbul, 2001.
- ALBAYRAK Adem / ARSLAN, Cihat, Hukukta İstinaf Uygulaması, Adalet Yayınevi, İstanbul, 2016.
- ALBAYRAK, Adem, Hukukta İstinaf Uygulaması, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- ALDEMİR, Dilek Karademir, Medeni Usul Hukukunda Mahkemelerin Yetkisi, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- ALDEMİR, Hüsnü, Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2023.
- ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR-AYVAZ, Sema / HANAĞASI Emel, İcra ve İflas Hukuku, 10. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR-AYVAZ, Sema / HANAĞASI, Emel, Medeni Usul Hukuku, 10. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ASLAN AKYOL, Leyla, ‘Anayasa Mahkemesinin 14.01.2010 Tarihli Kararı Çerçevesinde Yargı Harçlarına İlişkin Bazı Sorunlar ve Güncel Gelişmeler’, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Yıl: 2011, s. 32-52.
- AŞIK, İbrahim / ORUÇ, Yakup / TOK, Ozan / SAÇAR, Ömer Faruk / AŞİT, Recep, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin, İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin, Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2024.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim, İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim, Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- BERKİN M. Necmettin, Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1980.
- BOZTAŞ, Nevzat, Türk Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Aristo Yayınları, İstanbul, 2020.
- BUDAK, Cem / KARAASLAN, Varol, Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2023.

- BULUT, Uğur, Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi), Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- COŞKUN, Mahmut, Hukuk Yargılamasında İstinaf ve Temyiz, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ÇİFTÇİ, Murat Özgür, Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- DEREN YILDIRIM, Nevhis, ‘İstinafa Başvuru Şartları’, MİHBİR 15. Antalya Toplantısı, 6-7 Ekim 2017, Ankara 2018.
- DURAN, Osman, ‘Türk ve Alman Medeni Usul Hukukuna Göre Davaların Yığılması Durumunda Kanun Yolu Parasal Sınırı’, SÜHFD, Cilt: 30, Sayı: 4, Yıl: 2022, s. 2005-2031.
- ERGÜN, Zafer, Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Dairelerinde Yargılama Usulü, İstanbul, 2005.
- ERMENEK, İbrahim, ‘Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Yürürlüğe Girmesinden Sonra Yargılama Giderlerine İlişkin Olarak Ortaya Çıkan Bazı Güncel Sorunlar ve Usul Ekonomisi İlkesi’, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, MİHBİR Özel Sayısı, (2014), 215-243.
- ERTANHAN, Mesut, Kamu Görevlilerinin İmza, Paraf ve Elektronik İmzalarından Doğan Sorumlulukları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- ERTANHAN, Mesut, Yargılama ve Takip Giderleri, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- GENÇCAN, Ömer Uğur, Hukuk Davalarında İstinaf ve Temyiz Uygulaması, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- GÖRGÜN, L. Şanal / BÖRÜ, Levent / KODAKOĞLU, Mehmet, İcra ve İflas Hukuku, 13. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- GÖRGÜN, L. Şanal / BÖRÜ, Levent / KODAKOĞLU, Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 13. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- İPEKÇİ, Nizam, Hukuk, Ceza ve İdari Yargıda İstinaf Yargı Düzenine İlişkin Atıflar, Ankara 2016.
- İYİLİKLİ, Ahmet Cahit, Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
- KADAYIFÇI, Derya Ece, Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Seçkin, Ankara, 2020.
- KARAASLAN, Varol, ‘HMK m.353/1-a Üzerine Bir İnceleme’, DÜHFD, Cilt: 22, Sayı: 37, Yıl: 2017, s. 219-239.
- KARAASLAN, Varol, ‘Kanun Yolları Sistemine Eleştirisel Bir Bakış’, MİHDER, Cilt: 15, Sayı: 43, Yıl: 2019/2.
- KARADEMİR AYDEMİR, Dilek, Medeni Usul Hukukunda Mahkemelerin Yetkisi, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- KAYA, Hasan, Yargılama Giderleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- KIRTILOĞLU, S. Serhat, ‘Medeni Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi’, EÜHFD, Cilt: XVIII, Sayı: 3-4, Yıl: 2014, s. 133-172.

- KIYAK, Emre, Davanın Açılmasının Usul Hukukuna İlişkin Sonuçları, Legal, Ankara, 2014.
- KOÇYİĞİT, İlker, ‘Davanın Açılması ve Dilekçeler Aşaması’, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Sayı: 2, Yıl: 2015, s. 39-58.
- KURTOĞLU, Tülin, Özel Hukukta İstinaf ve Denetimi ve Uygulaması, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- KURU, Baki / AYDIN, Burak, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt: IV, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2001.
- KURU, Baki, Hukuk Usulü Muhakemeleri, Cilt: II, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2001.
- MERAKLI YAYLA, Deniz, Medeni Usul Hukukunda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması, Ankara, 2014.
- MERİÇ, Nedim, Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.
- MEYDAN, Nihat / YAPAL, Fadime, HMK Emsal Yargıtay Kararları, Ankara, 2014.
- MUŞUL, Timuçin, Medenî Usul Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.
- ÖZBAY, İbrahim / OKUMUŞ, Nagehan, ‘Kanun Yollarına İlişkin Son Değişiklikler ve Yargı Kararları Işığında Medeni Usul Hukukunda Katılmalı Kanun Yolu’, Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan, Ankara, 2009, s. 349-379.
- ÖZEKES, Muhammet / BORAN GÜNEYSU, Nilüfer, Deliller ve Hüküm Eksikliği Yönünden İstinaf İncelemesi ve Kararı, HMK 353/1-a-6, Onikilevha Yayınları, İstanbul, 2021.
- ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi (İstinaf ve Temyiz), TBB Yayını, 2. Baskı, Ankara, 2011.
- ÖZMUMCU, Seda, ‘Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi’, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXX, Sayı: 2, Yıl: 2012, s. 183-206.
- ÖZTEK, Selçuk, Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- ÖZTÜRK, İlhami, ‘Bir Hükümün Bozulmasını Takiben Verilen Kararda Yargı Harcından Bozulan Hüküm Dolayısıyla Ödenmiş Olan Harcın Mahsubu’, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 2, Yıl: 2015, s. 139-164.
- ÖZTÜRK, İlhami, Mahkeme Harçları, 2. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2023.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku (Temel Bilgiler), 21. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku (Ders Kitabı), 12. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku (Temel Bilgiler), 18. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024.
- PEKCANITEZ, Hakan, / ATALAY, Oğuz / SUNGURTEKİN-ÖZKAN, Meral / ÖZEKES, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 11. Baskı, Onikilevha Yayınları, İstanbul, 2024.

- PEKCANITEZ, Hakan, Medeni Usul Hukuku, Cilt: II, Onikilevha, İstanbul, 2017.
- PEKCANITEZ, Hakan, Medeni Usul Hukukunda Feri Müdahale, DEÜHF Yayını, İzmir 1992.
- POSTACIOĞLU İlhan E. / ALTAY, Sümer, Medenî Usûl Hukuku Dersleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.
- RUHİ, Canan / RUHİ, Ahmet Cemal, Uygulamada Yargı ve İcra Harçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- RÜZGARESEN, Cumhur, Dosyanın İşlemden Kaldırılması, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- SELÇUK, Seyhan, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Hakem Kararlarının İptali, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- TANRIVER, Süha, Medeni Usul Hukuku, Cilt: I, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- TANRIVER, Süha, Medeni Usul Hukuku, Cilt: II, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020.
- TAŞPINAR AYVAZ, Sema, İstinaftan Sonraki Temyiz İncelemesi ve Sonuçları, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı (VI. Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı, İzmir, 2007, TBB Yayını, Ankara 2008.
- TAŞPOLAT TAĞSAVUL, Melis, 'İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilecek Kararlar', TBBD, Sayı: 4, Yıl: 2018, s. 313-355.
- TERCAN, Erdal / RÜZGARESEN, Cumhur, 'Harçlar Kanunu m.28/a ve m.32'nin Mahkeme Kararları ve Yeni Kanuni Düzenlemeler Işığında Değerlendirilmesi', Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XIV, Sayı: 1-2, Yıl: 2010, s. 137-167.
- UMAR, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, 6. Baskı, Alfa Basım Yayın, Cilt: I-II, İstanbul, 1997.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medenî Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1971.
- YAVAŞ, Murat / BAŞOĞLU, Gizem, 'Medeni Usul Hukukunda Kısmi Temyiz', T.C. Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Yıl: 2023, s. 69-116.
- YAVAŞ, Murat, Medeni Usul Hukukunda Temyiz, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
- YILDIRIM, M. Kamil, Hukuk Devletinın Gereği-İstinaf, Nesil Matbaacılık, İstanbul 2000.
- YILMAZ, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayıncılık, Cilt: II, 4. Baskı, Ankara, 2021.
- YILMAZ, Ejder, İstinaf, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
- YILMAZ, Zekeriya, Hukuk Davalarında Yargılama Harç ve Giderleri ile Vekâlet Ücreti, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2010.
- YÜCEL, Mehmet, İstinaf Kanun Yolu, Legal Yayınevi, Ankara, 2023.